

C/2024/4618

22.7.2024

ZAWIADOMIENIE KOMISJI

Wytyczne dotyczące planów odbudowy i zwiększania odporności

(C/2024/4618)

Przez trzy lata od wejścia w życie rozporządzenia ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF) ⁽¹⁾ państwa członkowskie wykorzystywały RRF w sposób strategiczny, aby realizować swoje programy reform i inwestycji, zgodnie ze wspólnymi priorytetami UE, oraz sprostać nowym i długotrwałym wyzwaniom w ramach odbudowy po kryzysie związanym z COVID-19. Do końca kwietnia 2024 r. państwom członkowskim wypłacono 232 mld EUR, a Komisja oceniła, że około 85 % kamieni milowych i wartości docelowych z orientacyjną datą realizacji do końca marca 2024 r. zostało osiągniętych w zadowalającym stopniu albo zgłoszonych przez państwa członkowskie jako zrealizowane. Na tym etapie, także z uwagi na ograniczony w czasie charakter RRF, wszystkie wspólne wysiłki powinny koncentrować się na pełnej i terminowej realizacji planów odbudowy i zwiększania odporności (RRP) do 2026 r. oraz, w razie potrzeby, na eliminowaniu utrudniających ją ewentualnych wąskich gardeł. W stosownych przypadkach, zgodnie z napiętym harmonogramem wdrażania instrumentu, może zaistnieć potrzeba dostosowania treści RRP, aby uwzględnić w nim nowe i zmieniające się wyzwania.

W wyniku niczym niesprowokowanej agresji wojskowej Rosji przeciwko Ukrainie – która to agresja radykalnie zmieniła kontekst geopolityczny i spowodowała ogromne wyzwania dla unii energetycznej UE, a tym samym zaostrzyła gospodarcze i społeczne skutki kryzysu związanego z COVID-19 – większość RRP dostosowano do nowych priorytetów określonych w planie REPowerEU. Rozporządzenie w sprawie RRF zmieniono rozporządzeniem wprowadzającym do RRP rozdziały dotyczące REPowerEU („rozporządzenie w sprawie REPowerEU”) ⁽²⁾, aby zwiększyć zdolność RRF do skutecznego przeciwdziałania bezpośredniemu i pośredniemu pogłębianiu się skutków kryzysu związanego z COVID-19 spowodowanemu bezprecedensowymi wydarzeniami geopolitycznymi wywołanymi przez rosyjską wojnę napastniczą przeciwko Ukrainie. W szczególności zmiany w rozporządzeniu w sprawie RRF miały służyć osiągnięciu celów planu REPowerEU i przyczynieniu się do poprawy bezpieczeństwa energetycznego, dywersyfikacji dostaw energii w Unii, zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej, zwiększenia zdolności magazynowania energii oraz koniecznego zmniejszenia zależności od paliw kopalnych przed 2030 r.

Ze względu na zakres finansowy RRF, obejmujący 648 mld EUR ⁽³⁾ przeznaczone na wsparcie reform i inwestycji państw członkowskich, RRF i jego komponent REPowerEU odgrywają obecnie kluczową rolę we wzmacnianiu konkurencyjności przemysłu UE w kontekście wysokiej inflacji, niedoboru pracowników i umiejętności, zmian demograficznych, zakłóceń w łańcuchach dostaw po pandemii COVID-19, gwałtownego wzrostu kosztów energii i cen nakładów oraz rozdrobnionego rynku światowego. Do końca 2023 r. w ramach RRF wsparło 2,8 mln przedsiębiorstw, głównie MŚP ⁽⁴⁾.

Nadal istnieją jednak dalsze wyzwania związane z zaspokojeniem potrzeb inwestycyjnych gospodarek UE. Należy wspierać wprowadzanie i zwiększanie skali pewnych krytycznych i powstających technologii w unijnych sektorach strategicznych, aby zmniejszyć strategiczne zależności, wzmocnić konkurencyjność Unii i osiągnąć cele transformacji ekologicznej i cyfrowej. Rozporządzenie ustanawiające Platformę na rzecz technologii strategicznych dla Europy („rozporządzenie w sprawie STEP”) ⁽⁵⁾, które weszło w życie 1 marca 2024 r. i zmieniło rozporządzenie w sprawie RRF, służy wzmocnieniu krytycznych i powstających technologii strategicznych, ze szczególnym uwzględnieniem głębokich i cyfrowych technologii, czystych i zasobooszczędnych technologii oraz biotechnologii. Jego celem jest wspieranie rozwoju, tworzenia i wzmocnienia łańcuchów wartości oraz rozwiązanie problemu niedoboru pracowników i umiejętności w tych obszarach. W tym kontekście państwa członkowskie mogą przeznaczać środki finansowe z istniejących programów unijnych, w tym RRF, na wspieranie celów STEP. Jednocześnie takie inwestycje przewidziane w RRP muszą być zgodne ze wszystkimi wymogami rozporządzenia w sprawie RRF, w tym z wymogiem dotyczącym daty ich zakończenia.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17).

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/435 z dnia 27 lutego 2023 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2021/241 w odniesieniu do rozdziałów REPowerEU w planach odbudowy i zwiększania odporności (Dz.U. L 63 z 28.2.2023, s. 1).

⁽³⁾ W cenach z 2022 r.

⁽⁴⁾ Otrzymały zarówno wsparcie pieniężne, jak i rzeczowe.

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/795 z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie ustanowienia Platformy na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy (STEP) (Dz. U. L, 2024/795, z 29.2.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj>).

Niniejsze wytyczne mają na celu wyjaśnienie procesu wprowadzania zmian do RRP, w tym przydzielania środków z RRF na cele STEP.

W konkluzjach Rady ECOFIN z kwietnia 2024 r. w sprawie oceny śródkresowej RRF odnotowano wyższe niż oczekiwano obciążenie administracyjne związane z wdrażaniem RRF, zarówno dla Komisji, jak i dla państw członkowskich ⁽⁶⁾. Rada zwróciła się do Komisji i państw członkowskich o wskazanie sposobów uproszczenia i poprawy realizacji RRP, przy zapewnieniu odpowiedniej ochrony interesów finansowych Unii. W związku z tym, koncentrując się na dalszym przyspieszaniu realizacji RRP, aby zapewnić zakończenie działań wspieranych z RRF do sierpnia 2026 r., **w niniejszych wytycznych przedstawiono również elementy mające na celu uproszczenie wdrażania RRF**. W szczególności:

- doprecyzowano kwestię możliwości zmiany RRP na podstawie art. 21 rozporządzenia w sprawie RRF, w przypadku gdy państwo członkowskie określi lepszy sposób wdrożenia działania zmniejszający obciążenie administracyjne związane z jego realizacją, nie ograniczając przy tym ambitnych celów planu;
- doprecyzowano zakres innych zmian, które można wprowadzić w RRP na podstawie art. 21 rozporządzenia w sprawie RRF;
- wyjaśniono okoliczności, w których nie trzeba poddawać ustaleń operacyjnych przeglądom w następstwie zmiany RRP, co zmniejszy obciążenie administracyjne związane z takimi zmianami.

Jednocześnie Komisja zamierza uprościć wymogi sprawozdawcze państw członkowskich w zakresie, w jakim jest to możliwe zgodnie z rozporządzeniem w sprawie RRF. W tym celu ograniczy zakres informacji wymaganych w kontekście półrocznych sprawozdań z realizacji RRP, a w przypadku gdy państwo członkowskie zaproponuje usunięcie z ustaleń operacyjnych załącznika II (zawierającego wykaz etapów monitorowania, czyli dodatkowych niewiążących etapów, na których administracje krajowe muszą przedstawić dodatkowe informacje o wdrażaniu odpowiednich środków), Komisja wyrazi na to zgodę ⁽⁷⁾.

W następstwie zaleceń Parlamentu Europejskiego przedstawionych w ramach absolutorium za rok 2022 w odniesieniu do dalszych wytycznych dla państw członkowskich w celu ułatwienia synergii w wykorzystywaniu funduszy UE w **niniejszych wytycznych doprecyzowano warunki, na jakich możliwe jest proporcjonalne połączenie wsparcia z RRF i innych funduszy UE**, przy jednoczesnym unikaniu podwójnego finansowania.

Jeżeli chodzi o audyt i kontrolę, Komisja będzie również popierać możliwości potencjalnego uproszczenia, aby zapewnić synergię i komplementarność z audytami przeprowadzanymi przez krajowe i europejskie instytucje audytowe. Komisja będzie nadal współpracować z państwami członkowskimi, aby upewnić się, że może polegać na audytach przeprowadzanych przez krajowe organy audytowe. Komisja określi również sposoby zacieśnienia współpracy z Europejskim Trybunałem Obrachunkowym, aby uniknąć nakładania się audytów tam, gdzie to możliwe, przy pełnym poszanowaniu prerogatyw obu instytucji, zwłaszcza gdy audyty te są przeprowadzane w odpowiednim czasie przed wydaniem przez Komisję poświadczenia zgodności.

Niniejsze wytyczne mają następującą strukturę: w części 1 wyjaśniono podstawy prawne umożliwiające zmianę przyjętych RRP, a w części 2 omówiono sporządzanie i treść addendów. Wskazano również, jakie informacje państwa członkowskie powinny przekazać Komisji na temat powodów, celów i charakteru zmian wprowadzonych w RRP.

⁽⁶⁾ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8868-2024-INIT/pl/pdf>

⁽⁷⁾ Biorąc pod uwagę ścisłą kontrolę w ramach oceny Komisji związanej z regularnymi wnioskami o płatność (które można składać do dwóch razy w roku), dodatkowe etapy monitorowania przewidziane w załączniku II nie okazały się istotne dla poprawy kontroli wdrażania instrumentu przeprowadzanej przez Komisję. W przypadku gdy załącznik II do ustaleń operacyjnych zawiera etapy monitorowania związane ze sprawozdawczością w zakresie wdrażania instrumentów finansowych (zasilanych ze środków z obszaru interwencji w dziedzinie klimatu), etapy te zostaną odzwierciedlone w nowej klauzuli w ustaleniach operacyjnych.

Niniejsze wytyczne uzupełniają wytyczne dotyczące przygotowania RRP opublikowane przez Komisję w styczniu 2021 r.⁽⁸⁾, które pozostają głównymi wytycznymi Komisji dla państw członkowskich w odniesieniu do przygotowania i przedkładania ich RRP. Niniejsze wytyczne zastępują wytyczne z marca 2023 r.⁽⁹⁾, z wyjątkiem informacji dotyczących rozdziałów REPowerEU, które pozostają istotne dla państw członkowskich zamierzających przedłożyć lub zmienić rozdziały REPowerEU. W szczególności w nowej sekcji III uwzględniono nowe podstawy prawne zmian opartych na rozporządzeniu w sprawie STEP.

W załączniku IV do niniejszych wytycznych zawarto również ramy zmniejszenia wsparcia i odzyskania środków w ramach RRF, w których to ramach wyjaśniono, w jaki sposób Komisja stosuje odpowiednie przepisy rozporządzenia w sprawie RRF przewidziane w art. 24 ust. 8 i art. 22 ust. 5 oraz postanowienia umów w sprawie finansowania i umów pożyczki.

Przy sporządzaniu zmian w RRP obowiązują następujące zasady:

- Najważniejszym priorytetem pozostaje szybkie wdrożenie RRP. Państwa członkowskie powinny nadal podejmować wszelkie możliwe starania, aby zapewnić postępy w realizacji reform i inwestycji, terminowo składać wnioski o płatność oraz przekazywać Komisji wszelkie istotne dowody, co pozwoli na terminową wypłatę środków.
- Państwa członkowskie proponujące nowe lub alternatywne działania powinny nadać priorytet działaniom, których wdrażanie jest już w toku, i zapewnić możliwość ich zakończenia do sierpnia 2026 r.
- Państwa członkowskie proponujące nowe lub alternatywne działania powinny również w pierwszej kolejności rozważyć skorzystanie z możliwości przewidzianej w rozporządzeniu STEP, aby wnieść wkład pieniężny do modułu państwa członkowskiego w ramach InvestEU przyczyniający się do realizacji celów STEP, oraz rozważyć projekty, którym przyznano pieczęć STEP (pieczęć suwerenności).
- Państwa członkowskie powinny również uwzględnić możliwy wpływ zmian w obowiązujących RRP na profil wypłat oraz ograniczyć przypadki koncentracji wydatków na końcu realizacji reform lub inwestycji. Ogólnie rzecz biorąc, państwa członkowskie powinny także ocenić harmonogram wdrażania istniejących działań, aby upewnić się, że zostaną one zrealizowane w uzgodnionych ramach czasowych.
- Zmiany wprowadzone w RRP na podstawie art. 21 nie powinny zmniejszyć ogólnej ambicji planów, zwłaszcza w odniesieniu do działań, które uwzględniają zalecenia dla poszczególnych krajów i pomagają w osiągnięciu celów ekologicznych i cyfrowych.
- Państwa członkowskie zachęca się również do podsumowania i przedyskutowania z Komisją dotychczasowych doświadczeń we wdrażaniu Instrumentu, aby ustalić, czy jakiegokolwiek zmiany w ich krajowych ramach realizacji mogą przyczynić się do sprawniejszego przeprowadzania reform i inwestycji.

⁽⁸⁾ SWD(2021) 12 final, Wytyczne dla państw członkowskich, plany odbudowy i zwiększania odporności, dostępne pod adresem: https://commission.europa.eu/system/files/2021-01/document_travail_service_part1_v2_en.pdf.

⁽⁹⁾ Zawiadomienie Komisji „Wytyczne dotyczące planów odbudowy i zwiększania odporności w kontekście REPowerEU”, 2023/C 80/01 (Dz.U. C 80 z 3.3.2023, s. 1).

Spis treści

	<i>Strona</i>
CZĘŚĆ I: ZMIANY PLANÓW ODBUDOWY I ZWIĘKSZANIA ODPORNOŚCI	5
I. Wprowadzenie	5
II. Zmiana lub zastąpienie planu w przypadku, w którym realizacja planu nie jest już możliwa – całkowicie lub częściowo – z uwagi na obiektywne okoliczności	5
III. Zmiana planu związana z Platformą na rzecz technologii strategicznych dla Europy (STEP)	7
CZĘŚĆ II: WYTYCZNE DOTYCZĄCE OPRACOWANIA I PREZENTACJI ADDENDUM	8
I. Cele zmian	9
II. Opis zmian	11
III. Kamienie milowe, wartości docelowe i ramy czasowe	14
IV. Finansowanie i koszty	15
V. Komplementarność i realizacja RRP	15
ZAŁĄCZNIK I: INSTRUMENTY FINANSOWE	
ZAŁĄCZNIK II: SZABLON ADDENDUM DO PLANU ODBUDOWY I ZWIĘKSZANIA ODPORNOŚCI	
ZAŁĄCZNIK III: SZABLON ROZDZIAŁU DOTYCZĄCEGO REPOWEREU	
ZAŁĄCZNIK IV: Zmniejszenie wsparcia i odzyskanie środków w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności	

CZĘŚĆ I

ZMIANY PLANÓW ODBUDOWY I ZWIĘKSZANIA ODPORNOŚCI

I. Wprowadzenie

Zachęca się państwa członkowskie, aby – przy wprowadzaniu zmian w RRP – opierały się na skonsolidowanym tekście planu, który powinien zawierać zmiany wprowadzone na etapie oceny i być w pełni zgodny z odpowiednimi decyzjami wykonawczymi Rady. Państwa członkowskie, które nie sporządziły skonsolidowanej wersji planu, zachęca się do przygotowania takiej wersji przed wprowadzeniem zmian do planu. Państwa członkowskie powinny przedstawiać zmienione plany w formie addendum do planów skonsolidowanych. Załącznik II do niniejszych wytycznych zawiera specjalny wzór takiego addendum.

Każda zmiana planów będzie wymagała przeprowadzenia przez Komisję nowej oceny zgodnie z art. 19 rozporządzenia w sprawie RRF. Zgodnie z art. 20 rozporządzenia w sprawie RRF wymagana będzie także decyzja wykonawcza Rady zatwierdzająca na wniosek Komisji pozytywną ocenę planu. Kolejnym etapem, w razie potrzeby, jest podpisanie zmienionych ustaleń operacyjnych. W porozumieniu z państwem członkowskim, aby ograniczyć jego obciążenie administracyjne, zmiana planu będzie wymagała zmiany ustaleń operacyjnych jedynie w przypadku dodania wielu nowych działań (np. rozdziału REPowerEU) lub gdy trzeba dodać lub zmienić dodatkowe specyfikacje w ustaleniach operacyjnych.

Państwa członkowskie zachęca się do przeprowadzenia nieformalnego dialogu ze służbami Komisji przed przekazaniem zmienionych RRP. Taki dialog ma pomóc państwom członkowskim w przygotowaniu zmian w RRP.

II. Zmiana lub zastąpienie planu w przypadku, w którym realizacja planu nie jest już możliwa – całkowicie lub częściowo – z uwagi na obiektywne okoliczności

Zgodnie z art. 21 rozporządzenia w sprawie RRF państwa członkowskie mogą zwrócić się z wnioskiem o zmianę planu, jeżeli z uwagi na obiektywne okoliczności nie jest już możliwe osiągnięcie co najmniej jednego kamienia milowego zawartego w ich RRP lub co najmniej jednej wartości docelowej zawartej w ich RRP. W zmienionym planie należy nadal uwzględnić wszystkie odpowiednie zalecenia dla poszczególnych krajów lub ich znaczną grupę, jak również wszystkie pozostałe kryteria oceny przewidziane w rozporządzeniu w sprawie RRF.

Obiektywne okoliczności mogą sprawić, że realizacja danego działania nie będzie już możliwa przy szacowanym poziomie kosztów lub efektywności, lub **doprowadzić do znalezienia lepszego rozwiązania**, które w większym stopniu przyczyni się do osiągnięcia tych samych celów rozporządzenia w sprawie RRF lub kryteriów oceny. W takich przypadkach państwo członkowskie będzie musiało przedstawić obiektywne elementy stanowiące podstawę nieoczekiwanej nieskuteczności wdrożenia działania zgodnie z planem oraz wykazać, że proponowane rozwiązanie alternatywne jest lepiej dostosowane do osiągnięcia zamierzonych celów tego działania. Na przykład państwo członkowskie może przedstawić dowody na to, że alternatywne działanie jest bardziej opłacalne lub lepiej sprzyja osiągnięciu celów politycznych danej reformy lub inwestycji.

Obiektywne okoliczności mogą również sprawić, że danego działania nie będzie już można zrealizować przy szacowanym poziomie kosztów lub efektywności, ze względu na obciążenie administracyjne związane z jego realizacją. Może to sprawić, że **inne rozwiązanie będzie lepsze, aby zmniejszyć obciążenie administracyjne** związane z realizacją danego działania, przy jednoczesnym osiągnięciu jego celów, a więc bez obniżania poziomu ambicji RRP. W takiej sytuacji państwo członkowskie będzie musiało przedstawić obiektywne elementy wykazujące, że konkretne działanie lub proces nie są konieczne do osiągnięcia zamierzonych celów. W szczególności państwo członkowskie może wykazać, że niektóre wymogi dotyczące kamienia milowego, wartości docelowej lub opisu działania są niepotrzebnie szczegółowe lub powodują nieuzasadnione obciążenie administracyjne, ponieważ nie przyczyniają się do osiągnięcia celów działania.

Gdy przy zmianie planu państwa członkowskie powołują się na art. 21, są one odpowiedzialne za odpowiednie uzasadnienie proponowanych zmian oraz mogą wybrać rodzaj dowodów i informacji, które chcą przedstawić na poparcie swoich argumentów. O zakresie informacji, które należy przedstawić, decyduje rodzaj i charakter zmian oraz przywołane obiektywne okoliczności. Przykładowo państwa członkowskie nie muszą dostarczać dowodów na wystąpienie powszechnie znanych okoliczności (np. braków w łańcuchach dostaw), ale powinny przedstawić szczegółowe informacje na temat wpływu tych zdarzeń na odnośne działania. W przypadku znalezienia lepszego rozwiązania lub gdy niektóre wymogi dotyczące kamienia milowego, wartości docelowej lub opisu działania są niepotrzebnie szczegółowe lub powodują nieuzasadnione obciążenie administracyjne, przekazane informacje powinny być zwięzłe. Należy skupić się wyłącznie na wyjaśnieniach dotyczących znalezionego lepszego rozwiązania lub na wyjaśnieniu, dlaczego niektóre wymogi nie przyczyniają się do osiągnięcia celów działania.

Poniższe scenariusze mogą służyć jako przykłady rodzajów zmian dokonywanych na podstawie art. 21 oraz informacji, które państwa członkowskie musiałyby przedstawić ⁽¹⁰⁾:

- państwo członkowskie proponuje wykreślenie dużej inwestycji cyfrowej ze względu na braki w łańcuchu dostaw. Do wniosku dołącza zwięzły przegląd prób podjętych przez organy w celu zamówienia odpowiedniego produktu oraz, jeśli to możliwe, dowody na niepowodzenie postępowania o udzielenie zamówienia;
- państwo członkowskie określa bardziej opłacalny sposób budowy węzła transportowego i chce zmienić stosowne specyfikacje techniczne w odpowiednim kamieniu milowym. Do wniosku dołącza notę wyjaśniającą rodzaj analizy, przeprowadzonej w celu wykazania, że nowa metoda byłaby bardziej opłacalna i doprowadziłaby do takich samych rezultatów ogólnych;
- państwo członkowskie chciałoby zmienić cechy elektrowni wodnej, ażeby mogła ona zapewnić znacznie lepszą produkcję energii mimo nieco wyższych kosztów. Państwo członkowskie przedstawia krótką analizę sposobu, w jaki nowe cechy elektrowni wodnej poprawiłyby jej ogólną wydajność, a także zaktualizowane szacunki kosztów działania;
- państwo członkowskie proponuje zniesienie wymogu utworzenia funduszu parasolowego, który wykorzystywano by jedynie do kierowania inwestycji do dwóch istniejących funduszy. Państwo członkowskie wykazuje, że inwestycję można realizować bezpośrednio z wykorzystaniem dwóch istniejących funduszy, bez obciążenia administracyjnego związanego z utworzeniem funduszu parasolowego;
- państwo członkowskie proponuje zastąpić wskaźnik dla danej inwestycji (np. liczbę posadzonych drzew) innym wskaźnikiem (np. liczbą hektarów obsadzonych określoną gęstością plantacji), ponieważ zgodnie z prawem krajowym i procedurami krajowymi przedstawienie bezpośrednich dowodów spełnienia pierwotnego wskaźnika nie było możliwe lub było nadmiernie uciążliwe. Dzięki zastosowaniu nowego wskaźnika państwo członkowskie byłoby w stanie – przy mniejszym obciążeniu administracyjnym – wykazać osiągnięcie kamienia milowego/wartości docelowej bez zmiany ambitnego celu inwestycji;
- państwo członkowskie proponuje usunięcie szczegółowej informacji podanej w kamieniu milowym, która nie jest istotna dla celu działania (np. informacji dodanej w momencie negocjacji jako element kontekstu). Jednym z przykładów (oprócz innych potencjalnych przypadków) jest odniesienie do konkretnego organu administracyjnego, z podaniem jego nazwy, który to organ może już nie istnieć/został połączony z inną strukturą lub którego kompetencje mogły ulec zmianie od czasu przyjęcia RRP. W takim przypadku państwo członkowskie mogłoby zmienić kamień milowy, aby *ogólnie* odnieść się w nim do administracji odpowiedzialnej za jego realizację;
- państwo członkowskie proponuje zniesienie obowiązku przyznawania dotacji na inwestycje w efektywność energetyczną na podstawie szerokiego zestawu szczegółowych kryteriów. Ze względu na nadmierną złożoność tego systemu przyznawania dotacji, która przyczynia się do ograniczenia popytu ze strony beneficjentów, państwo członkowskie postanawia uprościć warunki przyznawania dotacji. Zmienione kryteria umożliwiają klasyfikację wniosków wyłącznie na podstawie oczekiwanego poziomu oszczędności energii, przy jednoczesnym zapewnieniu zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” i zasadami pomocy państwa (np. sekcja 2.6 tymczasowych ram pomocy państwa w sytuacjach kryzysowych i w okresie transformacji). To prostsze podejście nadal zapewnia osiągnięcie celu, jakim jest zwiększenie efektywności energetycznej.

Proponowane zmiany nie powinny obniżać ogólnej ambicji RRP, powinny zapewnić, aby plany nadal były zgodne z wszystkimi zaleceniami dla poszczególnych krajów lub z ich znaczną częścią, i nie powinny powodować przesunięcia realizacji na ostatnie lata obowiązywania RRF. W przypadku gdy państwo członkowskie usunie ze swojego RRP działanie, którego realizacja okaże się niemożliwa w terminie przewidzianym na realizację RRF, państwo to może rozważyć przeniesienie danego projektu lub danych projektów do Funduszu Spójności, o ile działania te wchodzą w zakres celów polityki programów operacyjnych i są zgodne z odpowiednimi przepisami.

⁽¹⁰⁾ Przykłady te mają charakter wyłącznie poglądowy i w żaden sposób nie przesądzają o tym, jak Komisja oceni uzasadnienie przedstawione przez dane państwo członkowskie.

III. Zmiana planu związana z Platformą na rzecz technologii strategicznych dla Europy (STEP)

Platforma na rzecz technologii strategicznych dla Europy (STEP) ma na celu wspieranie rozwoju lub opracowywania technologii krytycznych w całej Unii oraz ochronę i wzmocnienie ich odnośnych łańcuchów wartości poprzez wykorzystanie istniejących funduszy i wspieranie synergii. Do sektorów objętych STEP należą (i) technologie cyfrowe i innowacje w ramach głębokich technologii; (ii) czyste i zasobooszczędne technologie, w tym technologie neutralne emisyjnie oraz (iii) biotechnologie, w tym produkty lecznicze znajdujące się w unijnym wykazie produktów leczniczych o krytycznym znaczeniu i ich składniki. Ponadto STEP przyczyni się do rozwiązania problemu niedoboru pracowników i umiejętności niezbędnych w przypadku wysokiej jakości miejsc pracy w ramach wspierania tych celów.

Rozporządzeniem w sprawie STEP⁵ zmieniono rozporządzenie w sprawie RRF, aby umożliwić państwom członkowskim przeznaczenie dodatkowej kwoty nieprzekraczającej 6 % wartości ich RRP wyłącznie na inwestycje wspierające osiągnięcie celów STEP za pośrednictwem modułu państw członkowskich InvestEU. Konkretnie rzecz ujmując, państwa członkowskie mogą uwzględnić w swoich RRP, jako szacunkowe koszty, kwotę wkładu do modułu państw członkowskich InvestEU wyłącznie na działania wspierające operacje z zakresu finansowania i inwestycji przyczyniające się do osiągnięcia celów STEP.

Nadal można korzystać z początkowej możliwości przesunięcia środków przewidzianej w art. 7 ust. 2 rozporządzenia w sprawie RRF w celu uwzględnienia w RRP, jako szacowane koszty, wkładu do modułu państw członkowskich InvestEU w wysokości do 4 % wartości ich RRP, w tym w odniesieniu do działań niezwiązanych z celami STEP. W związku z tym łączny wkład może wynieść do 10 % całkowitej alokacji finansowej w ramach RRP. Odpowiednie działania muszą być zgodne z wymogami rozporządzenia w sprawie RRF.

Tak jak w przypadku każdego innego działania w RRP, ostateczne kamienie milowe i wartości docelowe działań wdrażanych za pośrednictwem InvestEU muszą zostać zrealizowane do 31 sierpnia 2026 r. W związku z tym zachęca się państwa członkowskie, które chcą skorzystać z tej zwiększonej możliwości przesunięcia środków na potrzeby modułu InvestEU, do jak najszybszego rozpoczęcia rozmów z odpowiednim partnerem wykonawczym i Komisją. Konieczne jest, aby partner wykonawczy zgodził się wdrożyć alokację dla konkretnego państwa członkowskiego i zdecydowanie zaleca się, aby w celu terminowego wdrożenia wybrano istniejący produkt finansowy wdrażany w ramach modułu UE. Aby środki InvestEU można było uznać za wdrożone do 31 sierpnia 2026 r., należy jak najszybciej wynegocjować i podpisać niezbędną umowę o przyznanie wkładu między Komisją a państwem członkowskim oraz umowy w sprawie gwarancji między Komisją a partnerem wykonawczym⁽¹¹⁾. Biorąc pod uwagę czas potrzebny na podpisanie takich umów i określenie operacji inwestycyjnych, które mają zostać objęte wsparciem, do końca 2024 r. państwa członkowskie powinny przedłożyć swoje zmienione RRP z wykorzystaniem tej zwiększonej możliwości przesunięcia środków do celów modułu państw członkowskich w ramach InvestEU. Z myślą o terminie 31 sierpnia 2026 r. zdecydowanie zachęca się państwa członkowskie do korzystania ze zwiększonej możliwości przesunięcia środków z RRF do modułu państw członkowskich InvestEU, w szczególności jeżeli napotykają one trudności z terminową realizacją niektórych działań w swoich RRP.

W rozporządzeniu w sprawie STEP wprowadzono nową podstawę prawną zmiany RRP łączącą art. 21 ust. 1a rozporządzenia w sprawie RRF z art. 7 ust. 3 rozporządzenia w sprawie RRF i art. 4 ust. 4 rozporządzenia w sprawie STEP. Umożliwia to państwom członkowskim wystąpienie z wnioskiem o zmianę ich RRP wyłącznie w celu skorzystania z możliwości przesunięcia do 6 % alokacji finansowej planu do modułu państw członkowskich w ramach InvestEU. Ta nowa podstawa prawna zmiany RRP umożliwia państwom członkowskim (i) przeprojektowanie istniejących działań, które już przyczyniają się do osiągnięcia celów STEP, w taki sposób, aby można je było ukierunkować za pośrednictwem InvestEU (tj. przekształcenie ich w produkty finansowe) albo (ii) usunięcie istniejących środków i wykorzystanie uwolnionych zasobów na wsparcie nowych działań STEP w ich RRP za pośrednictwem InvestEU. **W obu przypadkach wszystkie istniejące kryteria oceny przewidziane w rozporządzeniu w sprawie RRF będą nadal miały zastosowanie do zmienionego RRP.**

⁽¹¹⁾ W przypadku gdy państwo członkowskie podpisze umowę o przyznanie wkładu w celu przesunięcia środków z RRF do modułu InvestEU, do takiej dodatkowej gwarancji mają zastosowanie przepisy InvestEU. W szczególności w art. 13 ust. 7 rozporządzenia w sprawie InvestEU (rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/523 z dnia 24 marca 2021 r. ustanawiające Program InvestEU i zmieniające rozporządzenie (UE) 2015/1017) określono termin podpisania umów w odniesieniu do transakcji leżących u podstaw rozliczeń do końca 2028 r.

Ponadto art. 19 ust. 3 rozporządzenia w sprawie STEP stanowi, że przed ogłoszeniem wszelkich zaproszeń do składania wniosków lub postępowań o udzielenie zamówienia związanych z celami STEP państwa członkowskie powinny udostępnić na portalu STEP (portalowi suwerenności) informacje na temat:

- a) obszaru geograficznego, którego dotyczy zaproszenie do składania;
- b) odnośnej inwestycji;
- c) rodzaju kwalifikujących się wnioskodawców;
- d) łącznej kwoty wsparcia w ramach zaproszenia do składania wniosków;
- e) daty rozpoczęcia i zakończenia zaproszenia do składania wniosków;
- f) linku do strony internetowej, na której zostanie opublikowane zaproszenie do składania wniosków.

Oczekuje się zatem, że państwa członkowskie prześlą te informacje swoim partnerom z Komisji Europejskiej do publikacji na portalu STEP.

Ponadto art. 4 ust. 4 rozporządzenia w sprawie STEP stanowi, że państwa członkowskie zmieniające swoje RRP, bez uszczerbku dla przepisów rozporządzenia w sprawie RRF, **uznają za priorytetowe projekty, którym przyznano pieczęć STEP (pieczęć suwerenności)**. Składając wniosek o zmianę swoich RRP, która wiąże się z dodaniem nowych działań, państwa członkowskie powinny krótko wyjaśnić, w jaki sposób priorytetowo potraktowały projekty, którym przyznano pieczęć STEP (zob. również załącznik II). Pieczęć STEP to znak służący zwiększeniu widoczności dostępnych do finansowania projektów wysokiej jakości. Co ważne, państwa członkowskie mogą wspierać projekty objęte zakresem STEP niezależnie od tego, czy projektom tym przyznano pieczęć STEP.

W przypadku gdy państwo członkowskie uwzględniło już w swoim RRP jako szacunkowe koszty wkład do modułu państw członkowskich w ramach InvestEU, a takie działania w ramach RRP uznaje się za przyczyniające się do osiągnięcia celów rozporządzenia w sprawie STEP, **państwo członkowskie może również zdecydować się na uzupełnienie takich istniejących wkładów** do modułu państw członkowskich w ramach InvestEU w odniesieniu do tego samego rodzaju działania. Wymagałoby to zmian w obowiązujących umowach o przyznanie wkładu i umowach w sprawie gwarancji.

Aby uzyskać dalsze wytyczne dotyczące zakresu środków przyczyniających się do osiągnięcia celów STEP oraz dodatkowych wymogów na podstawie rozporządzenia w sprawie STEP, należy się zapoznać z mającymi zastosowanie oddzielnymi wytycznymi w sprawie STEP ⁽¹²⁾.

Możliwe podstawy prawne wniosków o wprowadzenie zmian składanych przez państwa członkowskie

Scenariusz	Podstawa prawna
Dodanie do RRP rozdziału dotyczącego REPowerEU	Art. 21c
Zmiana działań w ramach RRP z uwagi na obiektywne okoliczności, z powodu których realizacja zaplanowanych działań nie jest już możliwa	Art. 21
Zmiana środków w ramach RRP w przypadku znalezienia lepszego rozwiązania lub gdy niektóre wymogi dotyczące kamienia milowego, wartości docelowej lub opisu działania są niepotrzebnie szczegółowe lub powodują nieuzasadnione obciążenie administracyjne, ponieważ nie przyczyniają się do osiągnięcia celów działania	Art. 21
Zmiana w oparciu o możliwość przewidzianą w art. 7 ust. 3 rozporządzenia w sprawie RRF i art. 4 ust. 4 rozporządzenia w sprawie STEP, mająca na celu uwzględnienie w RRP działań przyczyniających się do realizacji celów Platformy na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy (STEP)	Art. 21 ust. 1a
Połączenie dowolnych z powyższych scenariuszy	Art. 21, art. 21 ust. 1a lub art. 21c

CZĘŚĆ II

WYTYCZNE DOTYCZĄCE OPRACOWANIA I PREZENTACJI ADDENDUM

W niniejszej sekcji omówiono ogólne wytyczne dotyczące opracowania i prezentacji addendum do RRP. W całej niniejszej części termin „zmiana” jest używany w odniesieniu do wszystkich zmian w RRP, niezależnie od podstawy prawnej. Przy zmianie swoich planów państwa członkowskie powinny przedstawić dowody powiązane z kryteriami oceny określonymi w rozporządzeniu w sprawie RRF.

⁽¹²⁾ C(2024) 3148 final.

Zakres przekazywanych nowych informacji powinien być proporcjonalny do zmian proponowanych w addendum. Jeżeli proponowane zmiany nie mają wpływu na daną sekcję, wypełnienie odpowiedniej części szablonu nie jest konieczne. Zmiana struktury już przyjętego planu nie jest konieczna i należy unikać wszelkich powtórzeń.

Poniższe sekcje zawierają przegląd elementów, które państwa członkowskie powinny uwzględnić w swoich zmienionych RRP. Niniejsze wytyczne odnoszą się do najczęściej pojawiających się pytań ze strony państw członkowskich i zawierają praktyczne wskazówki dotyczące struktury addendum do RRP. Aby zapewnić spójność prezentacji addendum i RRP, poniższa struktura jest spójna z wytycznymi dotyczącymi RRP ze stycznia 2021 r. Zachęca się państwa członkowskie do dalszego stosowania tej samej struktury w krajowych RRP i ograniczenia zmian do istniejących sekcji RRP.

Państwa członkowskie mogą zapoznać się z wytycznymi i informacjami dotyczącymi działań w ramach REPowerEU w części II sekcja 1 wytycznych opublikowanych w marcu 2023 r.⁽¹³⁾.

I. Cele zmian

Kompleksowa i odpowiednio wyważona reakcja na sytuację gospodarczą i społeczną/wkład w realizację wszystkich sześciu filarów

Zmieniony RRP powinien nadal stanowić kompleksową i odpowiednio wyważoną reakcję na sytuację gospodarczą i społeczną oraz przyczynić się do realizacji wszystkich sześciu filarów określonych w art. 3 rozporządzenia w sprawie RRF. Zmiany planu powinny zachować tę równowagę lub – w razie jej zmiany – zmianę taką należy uzasadnić, wykazując, że odpowiada ona nowym wyzwaniom. W tym celu państwa członkowskie powinny opisać, w jaki sposób zmieniony RRP nadal stanowi kompleksową i odpowiednio wyważoną reakcję na sytuację gospodarczą i społeczną danego państwa członkowskiego. Jeżeli zmiany planu są nieznaczne, państwa członkowskie mogą po prostu założyć, że wkład w realizację sześciu filarów jest nadal zrównoważony, bez konieczności przedstawiania dodatkowych szczegółowych wyjaśnień.

Państwa członkowskie powinny powiązać nowe działania z odpowiednimi filarami, wyjaśniając, w jaki sposób przyczyniają się one do ich realizacji. Jeżeli w zmienionym planie usunięto lub ograniczono niektóre działania, należy wyjaśnić, w jaki sposób ogólny wkład planu w realizację filarów, których to dotyczy, pozostanie wystarczający. W stosownych przypadkach w wyjaśnieniu tym należy wskazać związek między usuniętymi działaniami a wszelkimi nowymi działaniami proponowanymi w miejsce tych pierwszych, z odniesieniem do filarów, których to dotyczy.

Przedstawione wyjaśnienia powinny należycie uwzględniać wszelkie nowe wydarzenia w państwie członkowskim lub w polityce UE mające wpływ na wspomniane sześć filarów. Dopuszczalne są addenda zawierające dodatkowe działania obejmujące tylko jeden lub dwa filary, o ile jest to uzasadnione nowymi wyzwaniami, przed którymi stoją państwa członkowskie.

Powiązanie z zaleceniami dla poszczególnych krajów i europejskim semestrem

Zmieniające swoje plany państwa członkowskie muszą nadal skutecznie dążyć do sprostania wszystkim wyzwaniom zidentyfikowanym w odpowiednich zaleceniach dla poszczególnych krajów (lub znacznej części tych wyzwań), w tym w zaleceniach przyjętych przez Radę w cyklach europejskiego semestru 2019, 2020, 2022 i 2023, jak również w późniejszych cyklach semestru, aż do dnia oceny zmienionych RRP⁽¹⁴⁾. Roczne sprawozdania krajowe zawierają podsumowanie postępów w realizacji działań zawartych w RRP, w tym przykłady istotnych reform i inwestycji, oraz określają najważniejsze nierozwiązane lub nowo powstałe wyzwania, których nie uwzględniono w wystarczającym stopniu w RRP.

Zmieniony RRP musiałby zatem utrzymać ten sam poziom ambicji, co poprzednio przyjęty plan, w szczególności jeżeli chodzi o reformy dotyczące zaleceń dla poszczególnych krajów. W szczególności, podczas przygotowywania addendów, państwa członkowskie powinny zadbać o to, by wpływ proponowanych zmian na stabilność fiskalną był zgodny z zatwierdzonymi przez Radę najnowszymi zaleceniami dla poszczególnych krajów dotyczącymi kwestii fiskalnych i fiskalno-strukturalnych. Państwa członkowskie należące do strefy euro powinny ponadto zapewnić, aby zaktualizowane działania były zgodne z priorytetami określonymi w najnowszym zaleceniu w sprawie polityki gospodarczej strefy euro przyjętym przez Radę.

⁽¹³⁾ Zawiadomienie Komisji Wytyczne dotyczące planów odbudowy i zwiększania odporności w kontekście REPowerEU 2023/C 80/01 (Dz.U. C 80 z 3.3.2023, s. 1).

⁽¹⁴⁾ W ramach regularnego cyklu europejskiego semestru zalecenia dla poszczególnych krajów są zwykle proponowane przez Komisję na przełomie maja i czerwca, zatwierdzane przez Radę Europejską i ostatecznie przyjmowane przez Radę na początku lipca.

Jednocześnie – zgodnie z nowymi unijnymi ramami nadzoru fiskalnego, które są stosowane po raz pierwszy w 2024 r. w odniesieniu do planowania budżetowego od 2025 r. – państwa członkowskie mogą zwrócić się o przedłużenie okresu dostosowania fiskalnego, pod warunkiem że ich średniookresowy plan budżetowo-strukturalny obejmuje zestaw odpowiednich reform i inwestycji, które spełniają kryteria określone w rozporządzeniu 2024/1263 dotyczące m.in. stabilności fiskalnej i wkładu we wzrost gospodarczy. W tym celu można również uwzględnić zobowiązania dotyczące reform i inwestycji zawarte w RRP. Zmiany RRP obejmujące te zobowiązania dotyczące reform i inwestycji uzasadniające przedłużenie ścieżki dostosowania fiskalnego mogą więc mieć wpływ na średniookresowy plan budżetowo-strukturalny zatwierdzony przez Radę.

Ogólny wpływ RRP

Zgodnie z wytycznymi dotyczącymi RRP z 2021 r. i 2023 r. państwa członkowskie powinny wyjaśnić, w jakim zakresie oczekuje się, że proponowane zmiany zmienią ogólny wpływ krajowego RRP. W wyjaśnieniu należy przedstawić oczekiwany wpływ zmienionego RRP w ujęciu całościowym, z uwzględnieniem działań dodanych lub usuniętych.

Należy uwzględnić następujące elementy:

- perspektywy makroekonomiczne i społeczne;
- wyjaśnienie makroekonomicznych i społecznych skutków RRP, zgodnie z art. 18 ust. 4 rozporządzenia w sprawie RRF;
- zrównoważony charakter;
- spójność.

Jeżeli zmiany w RRP są znaczące pod względem treści lub wielkości, zachęca się państwa członkowskie do przedstawienia zaktualizowanych danych liczbowych dotyczących wpływu ich zmienionych RRP. Państwa członkowskie mogą przy tym opierać się na informacjach zawartych w krajowych programach reform lub w średniookresowych planach budżetowo-strukturalnych, do których mogą w razie potrzeby podawać odesłania. Zakres przekazywanych nowych informacji powinien być proporcjonalny do zmian proponowanych w addendum.

Spójność

Wpływ proponowanych zmian na spójność zmienionego RRP należy przedstawić poprzez wyjaśnienie interakcji pomiędzy nowymi działaniami a działaniami zawartymi w poprzednio przyjętym RRP, odnosząc się zarówno do działań utrzymanych, jak i wycofanych w zmienionym planie. Zachęca się również państwa członkowskie do wyjaśnienia, w jaki sposób utrzymano ogólną równowagę między reformami a inwestycjami. Nowe lub zmodyfikowane działania nie powinny powodować niespójności i nie powinny zmniejszać ogólnej spójności RRP.

Należy również określić poziom spójności z zatwierdzonymi umowami partnerstwa i programami w ramach polityki spójności, zgodnie z art. 17 ust. 3, art. 18 ust. 4 lit. n) i motywem 62 rozporządzenia w sprawie RRF (zob. również poniżej).

Równość płci i równe szanse dla wszystkich

Państwa członkowskie powinny opisać, jak zmiany wpływają na wkład ich zmienionych RRP w realizację celów dotyczących równości płci i równych szans dla wszystkich.

W tym celu państwa członkowskie powinny stosować się do wytycznych dotyczących RRP z 2021 r., uwzględniając również ostatnie zmiany, np.:

- zastanowić się, w jaki sposób najlepiej uwzględnić cele równości płci i równych szans dla wszystkich w procesie realizacji i monitorowania, biorąc pod uwagę dotychczasowe doświadczenia z realizacji planów;
- zapewnić udział organów zajmujących się równością i niedyskryminacją w realizacji RRP, na przykład w ramach odpowiednich organów monitorujących;
- w większym stopniu uwzględniać te cele w zaktualizowanych kamieniach milowych i wartościach docelowych, na przykład poprzez podzielenie ich według płci, wieku, niepełnosprawności, pochodzenia rasowego lub etnicznego, tam gdzie to możliwe.

Zakres przekazywanych nowych informacji powinien być proporcjonalny do zmian proponowanych w addendum.

Pomoc państwa

Do dodatkowych lub zmienionych reform i inwestycji pełne zastosowanie mają zasady pomocy państwa. Każde państwo członkowskie jest odpowiedzialne za zapewnienie zgodności wszystkich reform i inwestycji w swoim RRP z unijnymi zasadami pomocy państwa oraz za przestrzeganie obowiązujących procedur dotyczących pomocy państwa.

W tym kontekście wytyczne Komisji w sprawie pomocy państwa na ochronę klimatu i środowiska oraz cele związane z energią z 2022 r. („CEEAG”) ⁽¹⁵⁾ informują o tym, w jaki sposób Komisja będzie oceniać zgodność ochrony środowiska, w tym ochrony klimatu, oraz środków w dziedzinie energetyki, które podlegają wymogowi zgłoszenia na podstawie art. 108 ust. 3 TFUE. Ponadto przepisy ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych („GBER”) uznają szereg konkretnych kategorii pomocy państwa za zgodne z Traktatem, o ile spełniają jasno określone warunki, oraz wyłączają te kategorie z wymogu uprzedniego powiadomienia Komisji oraz zatwierdzenia przez nią. Należy zauważyć, że 23 czerwca 2023 r. Komisja dokonała przeglądu ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych i zwiększyła jego zakres, a także podwyższyła progi powodujące obowiązek zgłoszenia, co powinno ułatwić rozliczanie środków w ramach RRF. Przykładowo, jeżeli chodzi o działania przyczyniające się do realizacji celów REPowerEU, zachęca się państwa członkowskie do uwzględnienia przepisów sekcji 4 GBER dotyczącej pomocy na badania, rozwój i innowacje oraz sekcji 7 dotyczącej pomocy na ochronę środowiska.

Także tymczasowe ramy pomocy państwa w sytuacjach kryzysowych i w okresie transformacji przyjęte przez Komisję 9 marca 2023 r. i zmienione 20 listopada 2023 r. oraz 2 maja 2024 r. w celu wsparcia gospodarki UE w kontekście rosyjskiej inwazji na Ukrainę oraz wsparcia sektorów kluczowych dla przejścia na gospodarkę neutralną emisyjnie mogą być istotne w kontekście oceny zgodności działań realizowanych w ramach RRF z zasadami pomocy państwa, jeżeli działania te można objąć zakresem sekcji 2.5, 2.6 lub 2.8 TCTF, które obowiązują do dnia 31 grudnia 2025 r. Ponadto projekty, które wchodzą w zakres rozporządzenia STEP lub którym przyznano pieczęć STEP (pieczęć suwerenności), muszą być zgodne z zasadami pomocy państwa w zakresie, w jakim dotyczą one finansowania przez państwa członkowskie.

Zgodnie z wytycznymi dotyczącymi RRP z 2021 r. i odpowiednim szablonem państwa członkowskie powinny określić w swoich zmienionych RRP w odniesieniu do każdej nowej lub zmienionej reformy i inwestycji, czy uważają, że dane działanie wymaga zgłoszenia pomocy państwa, a jeżeli tak, to również o wskazanie terminu zgłoszenia wstępnego i zgłoszenia właściwego. Jeżeli państwo członkowskie uważa, że działanie nie wymaga zgłoszenia, powinno zamieścić odniesienie do istniejącej decyzji o zatwierdzeniu pomocy państwa lub przepisów GBER lub innych rozporządzeń w sprawie wyłączeń grupowych, które uznaje się za mające zastosowanie do danego działania, wraz z uzasadnieniem lub opisem powodów, dla których dane działanie nie kwalifikuje się jako pomoc państwa. Podczas określania harmonogramu osiągnięcia odpowiednich kamieni milowych i wartości docelowych państwa członkowskie muszą przewidzieć wystarczający czas na zbadanie przez Komisję ewentualnych elementów pomocy państwa obecnych w działaniach inwestycyjnych i wymagających zgłoszenia pomocy państwa. Komisja udzieliła już państwom członkowskim szczegółowych wytycznych dotyczących pomocy państwa ⁽¹⁶⁾ i w razie potrzeby jest gotowa udzielić im także wstępnych wytycznych dotyczących zgodności poszczególnych inwestycji przewidzianych w zmienionych RRP z ramami prawnymi w zakresie pomocy państwa. Zachęca się państwa członkowskie, aby razem z wnioskiem o zmianę przekazywały Komisji swoje harmonogramy (wstępnego) zgłaszania, w celu zapewnienia możliwości działania z odpowiednim wyprzedzeniem i uniknięcia trudności we wdrażaniu planów spowodowanych błędną interpretacją mających zastosowanie zasad pomocy państwa.

Mając na uwadze wcześniejsze doświadczenia z działaniami przewidzianymi w RRP i zbadanymi pod kątem zasad pomocy państwa, komunikacja ze służbami Komisji na wczesnym etapie zmieniania RRP ma zasadnicze znaczenie dla przeprowadzenia szybkiej oceny zgłoszonych środków pod kątem pomocy państwa. Zachęca się państwa członkowskie do podjęcia współpracy ze służbami Komisji, aby do opracowania działań zgodnych z obowiązującymi przepisami w pełni wykorzystać możliwości wynikające z poszczególnych ram prawnych w zakresie pomocy państwa.

Chociaż do 2026 r. zasady pomocy państwa mogą się zmienić, należy pamiętać o tym, że zgodnie z tymi zasadami momentem właściwym dla oceny działania jest moment przyznania pomocy państwa, tj. moment, w którym beneficjentowi przyznaje się prawo do otrzymania pomocy, możliwe do wyegzekwowania na drodze prawnej.

II. Opis zmian

Zgodnie z wytycznymi dotyczącymi RRP z 2021 r. sekcję tę należy zorganizować według komponentów. Sekcja powinna obejmować tylko te komponenty, w których wprowadzono zmiany. Nie należy powtarzać informacji zawartych w innych sekcjach, lecz wskazać, jakie zmiany wprowadza się w porównaniu z wcześniej przyjętym CID (z dokładnymi odniesieniami do odpowiednich sekcji i działań). Państwa członkowskie mogą oprzeć się na istniejących komponentach, dodając kilka reform i inwestycji dotyczących tego samego zagadnienia (np. nowe działanie dotyczące renowacji budynków można dodać do istniejącego komponentu dotyczącego renowacji energetycznej). W przypadku nowych inwestycji i reform o innych priorytetach państwa członkowskie mogą również dodać zupełnie nowe komponenty.

⁽¹⁵⁾ SEC(2022) 70 final - SWD(2022) 19 final - SWD(2022) 20 final.

⁽¹⁶⁾ Dostępne pod adresem: https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/rrf-guiding-templates_pl (zaktualizowane w 2023 r. w celu uwzględnienia w nich zmian GBER, CEEAG i TCTF).

Opis reform i inwestycji

W odniesieniu do każdego komponentu, w przypadku którego wprowadzono zmiany w działaniach, na których go oparto, państwa członkowskie powinny wskazać, które inwestycje lub reformy zostały „dodane”, „usunięte” lub „zmodyfikowane” w porównaniu z poprzednimi planami.

Wykorzystanie instrumentów finansowych i gwarancji budżetowych

Środki w formie instrumentów finansowych i gwarancji budżetowych mogą być atrakcyjnym rozwiązaniem służącym realizacji inwestycji przewidzianych w RRP z następujących powodów:

- instrumenty finansowe mogą wiązać się ze spłatą na rzecz państwa członkowskiego kwoty głównej otrzymanej przez beneficjentów, ograniczając w ten sposób zwiększanie długu publicznego w dłuższej perspektywie,
- muszą one umożliwiać ponowne wykorzystanie przepływów, w tym w stosownych przypadkach spłatę kwoty głównej (np. w przypadku funduszy pożyczkowych i programów kapitałowych), na te same cele polityczne, w tym po 2026 r. lub na spłatę pożyczek z RRF,
- mogą one służyć do finansowania wielu małych inwestycji w spójnych ramach, takich jak gwarancje publiczne i korzystne pożyczki na rzecz efektywności energetycznej budynków, i ułatwiać dotarcie do potencjalnych beneficjentów za pośrednictwem zdecentralizowanych struktur partnerskich,
- mogą pomóc w pozyskaniu dodatkowych środków finansowych lub wspólnych inwestycji, w szczególności od przedsiębiorstw prywatnych i prywatnych instytucji finansowych.

W oparciu o doświadczenia zdobyte podczas realizacji istniejących RRP, państwa członkowskie najczęściej stosują następujące rodzaje instrumentów finansowych:

- instrumenty gwarancyjne i pożyczki preferencyjne, które umożliwią obniżenie kosztów kapitału pożyczonego na realizację programów renowacji służących poprawie efektywności energetycznej;
- umowy PPA na potrzeby inwestycji w odnawialne źródła energii;
- instrumenty pożyczkowe wspierające MŚP w niektórych obszarach polityki w celu poprawy ich dostępu do finansowania;
- inwestycje kapitałowe w spółki lub fundusze kapitałowe przyczyniające się do transformacji ekologicznej ⁽¹⁷⁾.

W załączniku I przedstawiono dalsze informacje na temat wykorzystania instrumentów finansowych w ramach RRF oraz możliwości wniesienia wkładu na rzecz gwarancji InvestEU za pośrednictwem modułu państwa członkowskiego, oparte na doświadczeniach zebranych podczas przygotowywania i realizacji pierwotnych RRP.

Wymiar ekologiczny i cyfrowy

Państwa członkowskie powinny wyjaśnić, w jakim stopniu ich zmienione RRP przyczynią się do transformacji ekologicznej i szybszego przechodzenia na czystą energię, a także do przeprowadzenia dostosowanej do przyszłych wyzwań transformacji cyfrowej i utworzenia stabilnego jednolitego rynku cyfrowego lub do sprostania wyzwaniom wynikającym z tej transformacji. Może to obejmować działania w zakresie badań naukowych i innowacji wraz z odpowiednim harmonogramem. Obie te transformacje należy uznawać za wzajemnie wzmacniające się, zgodnie z koncepcją dwojakiej transformacji, i Komisja będzie je analizować łącznie.

Zielony wymiar działań w ramach RRP będzie nadal podlegał ocenie jakościowej (związek między tymi działaniami a wyzwaniami dotyczącymi energii, klimatu i środowiska w poszczególnych państwach członkowskich), jak i ilościowej (całkowity wkład zmienionego RRP – w tym rozdziału dotyczącego REPowerEU – jak również samego rozdziału dotyczącego REPowerEU w realizacji celów klimatycznych musi stanowić co najmniej 37 % łącznej alokacji planu).

Państwa członkowskie proszone są o wyjaśnienie, w jaki sposób ich zmienione RRP przyczynią się do osiągnięcia celów klimatycznych UE zapisanych w prawie o klimacie i o uwzględnienie pakietu „Gotowi na 55” opracowanego na potrzeby realizacji tych celów. W pakiecie „Gotowi na 55” określono unijne i krajowe cele klimatyczne, które należy osiągnąć do 2030 r., oraz inne działania legislacyjne mające na celu dostosowanie polityki klimatycznej, energetycznej, użytkowania gruntów, transportowej i podatkowej w taki sposób, aby do 2030 r. osiągnąć redukcję emisji gazów cieplarnianych netto o co najmniej 55 % oraz aby do 2050 r. osiągnąć neutralność klimatyczną.

⁽¹⁷⁾ W szczególności w MŚP.

Wymiar cyfrowy działań w ramach RRP będzie nadal podlegał zarówno ocenie jakościowej, jak i ilościowej. W dniu 9 marca 2021 r. Komisja Europejska przedstawiła komunikat „Cyfrowy kompas na 2030 r.: europejska droga w cyfrowej dekadzie”, skupiający się na czterech głównych kierunkach: umiejętności, bezpieczna i zrównoważona infrastruktura cyfrowa, transformacja cyfrowa przedsiębiorstw i cyfryzacja usług publicznych. Określono w nim ambitne cele na poziomie UE w odniesieniu do każdego z tych kierunków w perspektywie do 2030 r. Następnie przedstawiono wniosek dotyczący decyzji w sprawie programu polityki „Droga ku cyfrowej dekadzie” do 2030 r., która weszła w życie 9 stycznia 2023 r. Celem programu jest ustanowienie solidnej struktury zarządzania, w ramach której państwa członkowskie i Komisja współpracowałyby w zorganizowany sposób na rzecz osiągnięcia ustalonych wartości docelowych, oraz ułatwienie realizacji projektów dotyczących wielu krajów. Państwa członkowskie są proszone o wskazanie, w jaki sposób wszelkie dodatkowe lub zmodyfikowane działania dotyczące transformacji cyfrowej lub wyzwań z nią związanych byłyby zgodne z tymi czterema kierunkami głównymi i w jaki sposób przyczyniłyby się do osiągnięcia celów na 2030 r.

Jeśli chodzi o podejście ilościowe, całkowity wkład zmienionego RRP w realizację celów cyfrowych musi stanowić co najmniej 20 % łącznej alokacji planu, z wyłączeniem działań ujętych w rozdziale dotyczącym REPowerEU.

Monitorowanie wydatków na cele związane z klimatem i znakowanie cyfrowe

Cel polegający na przeznaczeniu co najmniej 37 % łącznej alokacji na cele związane z klimatem i cel polegający na przeznaczeniu co najmniej 20 % łącznej alokacji na działania związane z transformacją cyfrową określone w art. 19 ust. 3 lit. e) i f) rozporządzenia w sprawie RRF nadal obowiązują w odniesieniu do zmian RRP, niezależnie od przyczyn tych zmian (z wyłączeniem kosztów działań zawartych w rozdziale dotyczącym REPowerEU w odniesieniu do znaku cyfrowego; środków ujętych w rozdziałach dotyczących REPowerEU nie uwzględnia się przy obliczaniu celu cyfrowego). Ważne jest zatem, aby przy wprowadzaniu zmian do swoich RRP państwa członkowskie brały pod uwagę łączną alokację RRF.

Państwa członkowskie powinny w odniesieniu do każdego nowego lub zmodyfikowanego działania wyjaśnić, w jaki sposób przyczynia się do ono realizacji celów klimatycznych i cyfrowych, zgodnie z wytycznymi dotyczącymi RRF z 2021 r. W przypadku zmiany całkowitego szacowanego kosztu RRF lub szacowanego kosztu wszelkich działań dotyczących klimatu lub znaku cyfrowego konieczne będzie dokonanie nowej oceny znakowania w celu sprawdzenia, czy wspomniane cele będą nadal realizowane. Ocena znakowania będzie konieczna również w przypadku jakichkolwiek zmian w pierwotnym zakresie, charakterze lub kształcie istniejącego działania.

Należy zauważyć, że oba cele oblicza się w odniesieniu do zmienionego RRF jako całości, składającego się zarówno z wcześniej przyjętego RRF, jak i addendum, z wyłączeniem kosztów działań zawartych w rozdziale dotyczącym REPowerEU w odniesieniu do celu cyfrowego. Wkład w realizację celów klimatycznych i cyfrowych zostanie ponownie obliczony w odniesieniu do zmienionego RRF z uwzględnieniem zmian wprowadzonych do działań w ramach RRF oraz zmienionych całkowitych szacowanych kosztów.

Zgodnie z doświadczeniami uzyskanymi na podstawie 27 przyjętych planów w przypadku działań obejmujących wiele obszarów, np. działań horyzontalnych, istnieje potrzeba monitorowania wydatków na cele związane z klimatem i znakowania cyfrowego, w stosownych przypadkach, na poziomie poddziałania (odrębnej części działania związanej z konkretnym obszarem interwencji) według różnych obszarów interwencji (zgodnie z załącznikami VI i VII do rozporządzenia w sprawie RRF).

Ponadto należy pamiętać, że w art. 19 ust. 3 lit. e) i f) rozporządzenia w sprawie RRF oraz w załącznikach VI i VII określono współczynniki mające zastosowanie do obliczania wsparcia na rzecz celów klimatycznych i cyfrowych. Zgodnie z tymi przepisami współczynniki wsparcia celów klimatycznych można zwiększyć (do całkowitej kwoty 3 % w przypadku znakowania klimatycznego) pod warunkiem, że towarzyszą im działania zwiększające ich wpływ. W stosownych przypadkach państwa członkowskie powinny odpowiednio uzasadnić korzystanie z takich przepisów.

Państwa członkowskie powinny opisać, jakie konkretne podejście proponują w odniesieniu do znakowania takich działań. Komisja może pomóc państwom członkowskim w znalezieniu przykładów znakowania podobnych działań w RRF przyjętych już przez Radę.

Zasada „nie czyni poważnych szkód” (DNSH)

Wytyczne techniczne dotyczące zasady DNSH (2021/C 58/01, zmienione w C(2023)6454 final), w których określono zasady przewodnie i metody stosowania zasady DNSH w kontekście RRF, nadal mają pełne zastosowanie z uwzględnieniem specyfiki instrumentu. W odniesieniu do przesunięć z RRF do modułu państw członkowskich InvestEU zastosowanie mają uproszczone przepisy zgodnie z sekcją 2.4 zmienionych wytycznych technicznych dotyczących zasady DNSH. Zawierają one również listę kontrolną służącą do przeprowadzenia samooceny zgodności z zasadą DNSH, która ma być zawarta w zmienionym RRF w odniesieniu do każdego działania. W niniejszej sekcji podsumowano najważniejsze elementy wytycznych i wyjaśniono, jakie mają zastosowanie do nowych lub zmienionych działań. Przedstawiono w niej również dalsze wyjaśnienia oparte na doświadczeniach z wcześniej przyjętych RRF.

Stosowanie zasady DNSH w kontekście zmian RRP

Państwa członkowskie muszą przeprowadzić samoocenę zgodności z zasadą DNSH w odniesieniu do każdego nowego lub zmodyfikowanego działania zawartego w zmienionym RRP (zob. również sekcja 2.1 i załącznik I do wytycznych technicznych dotyczących zasady DNSH), z wyjątkiem przypadku przewidzianego w art. 21c ust. 6 rozporządzenia w sprawie RRF. W przypadku gdy zmiana działania nie zmienia jego wpływu na środowisko, państwa członkowskie mogą oprzeć się na swojej pierwotnej samoocenie. Zachęca się również państwa członkowskie, aby w ramach samooceny zgodności z zasadą DNSH przedstawiały, w stosownych przypadkach i w miarę możliwości, ilościową ocenę wpływu reformy lub inwestycji na środowisko. Należy wziąć pod uwagę następujące kwestie przekrojowe:

- *Nowe dostępne rozwiązania alternatywne o niewielkim wpływie*: zasady zawarte w sekcji 2.4, w tym w przypisie 25 w wytycznych technicznych dotyczących zasady DNSH, mają nadal zastosowanie do oceny nowych lub zmienionych działań. W ocenie zgodności tych działań z zasadą DNSH powinno się uwzględnić informacje o rozwiązaniach alternatywnych o niewielkim wpływie dostępnych w momencie składania zmienionego RRP.
- *Zmiana wpływu zmienionego działania na środowisko*: zmiana istniejącego działania nie powinna powodować wzrostu wpływu zmienionego działania na środowisko. W przypadku gdy zmienione działanie wywiera wpływ na środowisko (np. ze względu na jego wielkość, charakter lub zasięg oddziaływania), państwo członkowskie powinno wykazać, że działanie nadal jest zgodne z zasadą DNSH.

Wykazanie w RRP, że działania są zgodne z zasadą DNSH

Zmiany mogą wpłynąć na proces oceny zgodności z zasadą DNSH na dwa główne sposoby:

- *Wprowadzenie nowego działania*: jeżeli państwo członkowskie zdecyduje się na dodanie nowego działania do swojego RRP, należy postępować tak samo, jak przy składaniu pierwotnego RRP. Aby uzasadnić swoją ocenę, czy i w jakim stopniu nowe działanie ma wpływ na cele środowiskowe, państwo członkowskie powinno wypełnić listę kontrolną zawartą w załączniku I do wytycznych technicznych dotyczących zasady DNSH;
- *Zmiana istniejącego działania*: państwa członkowskie mogą chcieć zmienić kształt, charakter lub zakres istniejącego działania. Państwa członkowskie powinny przedłożyć odpowiednią ocenę zgodności z zasadą DNSH, aktualizując ją, jeśli to konieczne, w celu odzwierciedlenia zmian wprowadzonych w działaniu. Państwo członkowskie powinno wskazać odniesienie do sekcji wcześniej przyjętego RRP, w której zawarto pierwotną ocenę zgodności z zasadą DNSH.

III. Kamienie milowe, wartości docelowe i ramy czasowe

Państwa członkowskie wprowadzające zmiany w swoich RRP powinny zapewnić, aby każdemu nowemu lub zmienionemu działaniu wspieranemu z RRF towarzyszył odpowiedni zestaw kamieni milowych i wartości docelowych. Państwa członkowskie określające nowe kamienie milowe i wartości docelowe lub proponujące zmiany w już istniejących powinny przestrzegać zasad przedstawionych w wytycznych dotyczących RRP z 2021 r., w tym zasad dotyczących ich szczegółowości i solidności.

Ponieważ zachęca się państwa członkowskie do udziału w projektach transgranicznych lub dotyczących wielu krajów, w szczególności w projektach pomagających osiągnąć cele REPowerEU i STEP, szczególną uwagę należy poświęcić zapewnieniu, aby powiązane kamienie milowe i wartości docelowe zostały odpowiednio zaprojektowane. Z jednej strony, powinny one być wyraźnie podzielone między poszczególne państwa członkowskie uczestniczące w takich projektach, aby uniknąć powielania działań oraz opóźnień w ocenie i realizacji. Pomyślne wykonanie danego RRP powinno być niezależne od wykonania planu przez inne państwo członkowskie. Z drugiej strony, kamienie milowe i wartości docelowe powinny być opracowane w sposób dobrze skoordynowany, aby zagwarantować właściwą ocenę nieuniknionych współzależności między państwami członkowskimi oraz ustalenie rozsądnych terminów realizacji. Komisja jest gotowa udzielić pomocy grupom państw członkowskich zaangażowanym w projekty transgraniczne lub dotyczące wielu krajów, aby zagwarantować, że kamienie milowe i wartości docelowe zostaną odpowiednio opracowane.

Okres realizacji niektórych krajowych inwestycji może wykraczać poza 2026 r. W takich przypadkach powiązane kamienie milowe i wartości docelowe należy określić w taki sposób, aby obejmowały one tylko działania wspierane ze środków RRF w okresie funkcjonowania instrumentu, podczas gdy w projekcie działań należy jasno określić, które etapy realizacji będą po 2026 r. wspierane ze środków krajowych lub innych środków unijnych.

W przypadku gdy państwo członkowskie zaproponuje zmianę działania w swoim RRP na podstawie art. 21 i odpowiednio uzasadni tę propozycję (w tym poprzez wykazanie związku przyczynowego między obiektywnymi okolicznościami a faktem, że dane działanie przestało być osiągalne, lub koniecznością zmniejszenia obciążenia administracyjnego⁽¹⁸⁾) może zaproponować zmianę każdego z istniejących kamieni milowych i każdej z wartości docelowych związanych ze zmienionym działaniem.

Kamienie milowe i wartości docelowe należy określić w taki sposób, aby odzwierciedlały one główne etapy wdrażania reform i inwestycji. Należy zawsze unikać wprowadzania niewiążących, nadmiernie szczegółowych lub zbędnych wymogów. Komisja będzie zatem przychyłać się do wniosków o usunięcie takich wymogów z istniejących kamieni milowych i wartości docelowych, zgodnie z sekcją II niniejszych wytycznych.

Błędy pisarskie znalezione w decyzji wykonawczej Rady można zgłaszać Komisji i Radzie w dowolnym momencie realizacji RRP. Zostaną one uwzględnione we wniosku Komisji w sprawie nowej/zmienionej decyzji wykonawczej Rady lub w specjalnym sprostowaniu.

IV. Finansowanie i koszty

Nowe działania: Państwa członkowskie przedstawiają szacunkowe całkowite koszty nowych reform i inwestycji przedstawionych w addendum.

Zmienione działania: W przypadku każdego zmienionego działania państwo członkowskie przedstawia zaktualizowane szacunki kosztów, jeżeli zmiany mają na nie wpływ. Jeśli zmiana dotyczy jedynie skali działania, korekta szacunkowych kosztów powinna być proporcjonalna.

Metodyka: Podczas przygotowywania szacunków kosztów państwa członkowskie powinny postępować zgodnie ze szczegółowymi instrukcjami zawartymi w wytycznych dotyczących RRP z 2021 r. Zasadniczo nie oczekuje się od państw członkowskich przedstawiania skorygowanych szacunków kosztów w przypadku działań, które nie są ani nowe, ani zmienione. Państwa członkowskie mogą przedstawić poświadczenie szacunków kosztów przygotowane przez niezależny organ publiczny, co może przyczynić się do zwiększenia wiarygodności szacunków.

V. Komplementarność i realizacja RRP

Spójność z innymi inicjatywami

Zgodnie z art. 17 rozporządzenia w sprawie RRF wszystkie RRP, w tym addenda, muszą być spójne z odpowiednimi zaleceniami dla poszczególnych krajów, jak również z informacjami zawartymi w krajowych programach reform, krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu i ich aktualizacjach dokonywanych na mocy rozporządzenia (UE) 2018/1999, terytorialnych planach sprawiedliwej transformacji przewidzianych w rozporządzeniu w sprawie Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, w planach wdrożenia gwarancji dla młodzieży, w umowach partnerstwa i programach operacyjnych.

- Informacje dotyczące spójności z odpowiednimi zaleceniami dla poszczególnych krajów i krajowymi programami reform/średniookresowymi planami budżetowo-strukturalnymi przedstawiono w części II sekcji I wytycznych poświadczonej europejskiemu semestrowi.
- Addenda będą musiały być także spójne z działaniami na rzecz gospodarki neutralnej dla klimatu, które zostaną opracowane w ramach terytorialnych planów sprawiedliwej transformacji.
- Addenda będą musiały być również spójne z umowami partnerstwa i programami operacyjnymi przyjętymi na mocy rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów na lata 2021–2027 od czasu przyjęcia pierwotnych RRP. Ponieważ wszystkie państwa członkowskie przyjęły już umowy partnerstwa i prawie wszystkie programy polityki spójności, państwa członkowskie powinny wyjaśnić, w jaki sposób nowe lub zmienione działania w ramach RRP uzupełniają realizację programów w latach 2021–2027.

Komplementarność finansowania oraz unikanie podwójnego finansowania

Państwa członkowskie ponoszą główną odpowiedzialność za unikanie podwójnego finansowania w ramach RRF i innych funduszy UE, mają więc obowiązek zweryfikowania braku podwójnego finansowania przed złożeniem jakiegokolwiek wniosku o płatność (na podstawie art. 9 i 22 rozporządzenia w sprawie RRF). Państwa członkowskie powinny określić w swoich zmienionych RRP, czy zmieniły się warunki wprowadzone w celu zapewnienia komplementarności finansowania i zgodności z art. 9 rozporządzenia w sprawie RRF.

⁽¹⁸⁾ Zgodnie z wytycznymi zawartymi w części I sekcja II chodzi o „znalezienie lepszego rozwiązania lub sytuacji, w której niektóre wymogi dotyczące kamienia milowego, wartości docelowej lub opisu działania są niepotrzebnie szczegółowe lub powodują nieuzasadnione obciążenie administracyjne, ponieważ nie przyczyniają się do osiągnięcia celów działania”.

Art. 9 rozporządzenia w sprawie RRF wyraźnie stanowi, że finansowanie z RRF można łączyć z innymi funduszami UE, „pod warunkiem że wsparcie takie nie pokrywa tych samych kosztów”. Ponieważ RRF jest instrumentem opartym na wynikach, konieczne jest wyraźne rozgraniczenie *ex ante* między działaniami i projektami finansowanymi w ramach RRF a działaniami i projektami finansowanymi w ramach innych funduszy UE, jak wyjaśniono również w wytycznych dotyczących RRP z 2021 r. Dokonywanie takiego rozgraniczenia *ex ante* pozostaje domyślnym podejściem do stosowania RRF.

Wspólny cel polega na uproszczeniu wdrażania RRF, zmniejszeniu związanego z nim obciążenia administracyjnego, wspieraniu komplementarności funduszy UE oraz zapobieganiu przypadkom podwójnego finansowania, wobec czego – w przypadku gdy ustalono, że określenie kosztów *ex ante* nie jest wykonalne lub byłoby nadmiernie uciążliwe – łączenie wsparcia z RRF i z innych funduszy UE jest możliwe jedynie w ostateczności i w wyjątkowych przypadkach, pod warunkiem że spełnione są wszystkie następujące warunki:

- (i) w opisie środka w odpowiedniej decyzji wykonawczej Rady wyraźnie wskazano, że z RRF finansuje się jedynie część projektu w połączeniu z innymi programami lub instrumentami unijnymi;
- (ii) w obliczonych *ex ante* szacunkowych kosztach całego projektu przedstawionych przez państwo członkowskie określono, jaką kwotę finansuje się z RRF i uwzględnia się na potrzeby kalkulacji kosztów RRP, a jednocześnie wskazano, że inne koszty można pokryć w ramach innych programów lub instrumentów unijnych (i w miarę możliwości podano orientacyjną kwotę kosztów, które można pokryć w ten sposób);
- (iii) odpowiednie kamienie milowe/wartości docelowe opracowano w taki sposób, aby mierzyły wyłącznie wkład z RRF, na przykład za pomocą celu wykonania budżetu;
- (iv) państwo członkowskie powiadomiło o kwocie wkładu z RRF ostatecznego odbiorcę, który musi ją zgłosić podmiotowi wdrażającemu inny program unijny lub instrument uzupełniający wsparcie z RRF;
- (v) podmiot wdrażający jakiegokolwiek inny unijny program lub instrument uzupełniający wsparcie z RRF jest w stanie zweryfikować na poziomie projektu, czy ostateczni odbiorcy finansowania w ramach RRF nie otrzymują od Unii wsparcia przekraczającego 100 % łącznych kosztów kwalifikowalnych ⁽⁹⁾.

Oprócz warunków przedstawionych powyżej podejście to musi być zgodne z przepisami odpowiedniego innego instrumentu finansowania UE oraz z zasadami pomocy państwa, w tym z przepisami dotyczącymi kumulacji pomocy. Podejście to nie ma zastosowania do funduszy objętych rozporządzeniem w sprawie wspólnych przepisów, ponieważ w ich przypadku trudno byłoby zastosować warunek (v).

Realizacja

Ramy realizacji poddano ocenie podczas przyjmowania pierwotnych RRP i zakłada się, że podczas realizacji zmienionych RRP państwa członkowskie będą nadal opierać się na tych samych ustaleniach. Wszelkie proponowane zmiany w ramach realizacji powinny być jednak wyjaśnione.

Jeżeli państwa członkowskie napotkały dotychczas trudności w realizacji swoich RRP (na przykład związane z brakiem zdolności administracyjnych, niewystarczająco rozwiniętym systemem informatycznym lub niewystarczająco jasnymi uprawnieniami odpowiedzialnych organów), zachęca się je, aby w sposób aktywny ponownie przeanalizowały obowiązujące ustalenia w celu zwiększenia ich skuteczności. Zachęca się państwa członkowskie również do przedyskutowania z Komisją zebranych dotychczas doświadczeń w celu ustalenia, czy jakiegokolwiek zmiany w ramach realizacji mogą przyczynić się do sprawniejszego przeprowadzania reform i inwestycji.

Państwa członkowskie powinny zapewnić wystarczające zdolności administracyjne do realizacji reform i inwestycji wymienionych w RRP oraz mieć możliwość uwzględnienia w kalkulacji kosztów swoich odpowiednich inwestycji lub reform ograniczonych kosztów administracyjnych o charakterze tymczasowym, o ile są one związane z realizacją danej inwestycji lub reformy.

Jeżeli państwo członkowskie zwróciło się lub zamierza zwrócić się o wsparcie horyzontalne w ramach Instrumentu Wsparcia Technicznego (TSI) w związku z realizacją RRP, np. w zakresie działań komunikacyjnych, zachęca się je do wskazania tego w tej sekcji.

⁽⁹⁾ W przypadkach, w których inne finansowanie UE nie polega na zwrocie kosztów (Fundusz Innowacyjny), ale również opiera się na szacunkach kosztów *ex ante*, kontrolę tę zastępuje się porównaniem szacunkowych kosztów *ex ante* pokrywanych z RRF i z innych funduszy UE, aby zapewnić, że przydzielone finansowanie nie przekracza 100 % łącznych szacunkowych kosztów *ex ante*.

Proces konsultacji

Państwa członkowskie powinny przedstawić podsumowanie procesu konsultacji przeprowadzonego zgodnie z ich krajowymi ramami prawnymi przed przedłożeniem zmienionego RRP. Proces konsultacji powinien być współmierny do skali zmian wprowadzanych w RRP. Ponieważ zakres konsultacji przeprowadzonych podczas przygotowywania pierwotnych RRP był zróżnicowany, w szczególności mając na uwadze sytuację nadzwyczajną związaną z COVID-19, zachęca się państwa członkowskie do ogólnego zwiększenia efektywności tego procesu, jeżeli zmieniają swój RRP. Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby w opracowywaniu, realizacji i monitorowaniu wszelkich nowych lub zmienionych działań udział wzięły zainteresowane strony, w tym władze lokalne i regionalne, partnerzy społeczni, organizacje pozarządowe oraz, w stosownych przypadkach, zainteresowane strony z sektora rolnego, zgodnie z krajowymi ramami prawnymi, w odpowiednim czasie i w znaczący sposób.

Realizacja niektórych działań może wymagać od państw członkowskich zawarcia w kamieniach milowych lub wartościach docelowych warunków powiązanych z kwestiami regionalnymi lub lokalnymi, które mają wymiar geograficzny (na przykład poprzez dodanie konkretnych warunków związanych z konsultacjami z władzami lokalnymi i regionalnymi). Mogą również zawrzeć podobne warunki dotyczące konsultacji z partnerami społecznymi oraz, w stosownych przypadkach, z zainteresowanymi stronami z sektora rolnego związanymi z realizacją odpowiednich reform lub inwestycji.

Ważnymi ramami do dyskusji z zainteresowanymi stronami na temat postępów w realizacji RRP, zgodnie z praktyką i zwyczajami poszczególnych państw członkowskich, będzie ponadto europejski semestr. Pomyślne zrealizowanie RRP wymaga zapewnienia silnej podmiotowości na szczeblu regionalnym i lokalnym, a także uzyskania wsparcia ze strony partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

Kontrola i audyt

Do zapewnienia pełnej zgodności RRP z art. 22 rozporządzenia w sprawie RRF niezbędne są systemy kontroli wewnętrznej w państwach członkowskich. Muszą być one solidne, aby chronić interesy finansowe Unii oraz zapewnić zgodność wykorzystania funduszy UE z mającym zastosowanie prawem unijnym i krajowym, w szczególności w odniesieniu do zapobiegania nadużyciom finansowym, korupcji, konfliktom interesów i podwójnemu finansowaniu oraz wykrywania i korygowania takich sytuacji. W tym kontekście oraz w świetle zmian wynikających z modyfikacji RRP państwa członkowskie muszą dokładnie uzasadnić, dlaczego wprowadzone struktury kontroli są nadal odpowiednie oraz, w stosownych przypadkach, w jaki sposób zostaną one wzmocnione w celu zapewnienia odpowiednich zasobów i struktur. Kluczowe wymogi dotyczące systemów kontroli państwa członkowskiego określono bardziej szczegółowo w załączniku I do umowy w sprawie finansowania i (w stosownych przypadkach) umowy pożyczki zawartej między Komisją a państwem członkowskim. W szczególności jeżeli zmieniony RRP zawiera nowe lub zmienione działania, państwo członkowskie powinno wyjaśnić i wykazać, że struktury kontrolne są nadal odpowiednie, lub w stosownych przypadkach wskazać, w jaki sposób ich możliwości, w tym personel i procesy, zostaną zwiększone/usprawnione proporcjonalnie do wzrostu skali RRP. Jeżeli Komisja będzie wymagać dodatkowej gwarancji zgodności z zobowiązaniami określonymi w art. 22 rozporządzenia w sprawie RRF, we wniosku Komisji dotyczącym decyzji wykonawczej Rady zatwierdzającej ocenę zmienionego RRP zostaną uwzględnione kamienie milowe dotyczące audytu i kontroli.

Państwa członkowskie wnoszące o zmianę swoich planów proszone są o przedstawienie zaktualizowanych wyjaśnień na temat ustaleń i systemów dotyczących kontroli, w tym systemu repozytorium danych dotyczących odbiorców końcowych.

Komunikacja

Państwa członkowskie powinny dalej realizować swoją strategię komunikacyjną, w razie potrzeby aktualizując ją w celu uwzględnienia nowo dodanych reform i inwestycji, aby społeczeństwo było świadome finansowania unijnego, zgodnie z art. 34 rozporządzenia w sprawie RRF, art. 10 umów w sprawie finansowania oraz, w stosownych przypadkach, art. 19 umów pożyczki. Przy składaniu zmienionych RRP państwa członkowskie powinny opisać działania podjęte w celu realizacji tych zobowiązań, aby ułatwić Komisji monitorowanie zgodności z wymienionymi przepisami.

Kampanie informacyjne powinny koncentrować się na zwiększaniu świadomości na temat kluczowych reform i inwestycji będących częścią europejskiej reakcji, zwłaszcza w kontekście REPowerEU, oraz na poszerzaniu wiedzy ogółu społeczeństwa na temat RRP i celu tych planów. Zachęca się państwa członkowskie do skoncentrowania działań komunikacyjnych dotyczących RRF na następujących obszarach:

- wyjaśnianie i przypominanie celów RRP danego kraju oraz korzyści dla państwa członkowskiego, jakie z tego planu niego wynikają,
- ilustrowanie praktycznymi przykładami, dlaczego reformy i inwestycje są korzystne dla społeczeństwa, odbudowy Europy, transformacji ekologicznej i cyfrowej oraz bezpieczeństwa energetycznego,

- zapewnianie wystarczającej widoczności poparcia politycznego dla RRP na wysokim szczeblu,
- informowanie o przełomowych projektach i o tym, że są realizowane w ramach RRF,
- zachęcanie potencjalnych beneficjentów do składania wniosków o finansowanie w ramach RRP,
- przedstawianie ogólnych postępów w realizacji zarówno reform, jak i inwestycji, zwłaszcza w kontekście REPowerEU, w tym w formie regularnej wymiany poglądów z partnerami społecznymi, zainteresowanymi społecznościami i szeroko pojętym społeczeństwem obywatelskim.

Komisja jest gotowa pomóc państwom członkowskim w realizacji ich krajowych strategii komunikacyjnych, w tym w zakresie ich zmienionych RRP, również za pośrednictwem sieci Inform EU.

Przejrzystość w odniesieniu do ostatecznych odbiorców

Do rozporządzenia w sprawie REPowerEU dodano nowy obowiązek dotyczący przejrzystości, który spowodował wzrost przejrzystości wykorzystania środków z RRF. Państwa członkowskie muszą utworzyć publicznie dostępny i łatwy w obsłudze portal, na którym publikują dane dotyczące 100 ostatecznych odbiorców otrzymujących najwyższą kwotę finansowania na realizację działań w ramach RRF.

Przez ostatecznego odbiorcę należy rozumieć ostatni podmiot otrzymujący środki finansowe na realizację działań w ramach RRF i niebędący wykonawcą ani podwykonawcą. Ostatecznych odbiorców należy odróżnić od beneficjentów, którymi – ponieważ instrument funkcjonuje na zasadzie zarządzania bezpośredniego – są państwa członkowskie. Definicja ostatecznych odbiorców wynika bezpośrednio z art. 22 ust. 2 lit. d) rozporządzenia w sprawie RRF.

Ostatecznymi odbiorcami mogą być osoby fizyczne (np. obywatele) lub prawne (np. ministerstwa, agencje publiczne, władze regionalne lub lokalne, stowarzyszenia, organizacje charytatywne lub przedsiębiorstwa). Za ostatni podmiot nie należy uznawać ani pierwszych ani pośredniczących odbiorców finansowania (takich jak ministerstwa lub agencje niebędące instytucją zamawiającą, lecz jedynie przekazujące środki innym podmiotom). Aby dany podmiot można było uznać za ostatecznego odbiorcę, powinien on otrzymać transfer pieniężny lub przydział środków budżetowych na płatności w celu wskazanym w działaniu RRF, jak opisano w decyzji wykonawczej Rady. Opublikowane dane powinny zawierać nazwę prawną ostatecznego odbiorcy, w tym jego imię i nazwisko, jeżeli jest on osobą fizyczną, kwotę otrzymanych środków finansowych oraz powiązane działanie (działania) w ramach RRF, na które te środki otrzymano. Aby określić, których 100 ostatecznych odbiorców otrzymało największe kwoty, należy uwzględnić wszystkie środki udostępnione ostatecznym odbiorcom na realizację działań w ramach RRF, gdyż niektóre inwestycje mogą być również częściowo finansowane z innych źródeł publicznych.

Aby zapewnić proporcjonalność i poszanowanie prywatności, w przypadku gdy ostatecznymi odbiorcami są osoby fizyczne, wszelkie dane osobowe należy usunąć dwa lata po zakończeniu roku budżetowego, w którym danemu odbiorcy ostatni raz wypłacono środki z RRF. Na zasadzie analogii kilka wyjątków od publikacji danych przewidzianych w art. 38 ust. 3 rozporządzenia finansowego ma również zastosowanie do RRF. Dotyczą one następujących sytuacji:

- wsparcia na rzecz kształcenia wypłacanego osobom fizycznym oraz innego wsparcia bezpośredniego wypłacanego osobom fizycznym najbardziej potrzebującym, takim jak bezrobotni i uchodźcy (art. 191 ust. 4 lit. b) rozporządzenia finansowego);
- zamówień o bardzo niskiej wartości udzielanych ekspertom wybranym na podstawie ich zdolności zawodowej (art. 237 ust. 2 rozporządzenia finansowego), a także zamówień o bardzo niskiej wartości, poniżej kwoty 15 000 EUR, (o której mowa w pkt 14.4 załącznika I do rozporządzenia finansowego);
- wsparcia finansowego udzielanego za pomocą instrumentów finansowych na kwotę niższą niż 500 000 EUR;
- sytuacji, gdy ujawnienie informacji zagraża prawom i wolnościom zainteresowanych osób lub podmiotów, chronionym na mocy Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, lub szkodzi interesom handlowym odbiorców.

Ze względu na kwoty wypłacane w ramach RRF, jest mało prawdopodobne, aby wyjątki określone w pierwszych trzech akapitach miały zastosowanie do 100 największych odbiorców. Nie należy się również spodziewać, aby czwarty wyjątek miał szerokie zastosowanie. Ponieważ publikacja danych dotyczy jedynie odbiorców dużych kwot, a większość z nich prawdopodobnie okaże się być osobami prawnymi, wszelkie obawy dotyczące prywatności osób fizycznych należy rozwiązywać w kontekście potrzeby zapewnienia przejrzystości wydatkowania funduszy UE. Należy również zauważyć, że odniesienie do art. 38 ust. 3 rozporządzenia finansowego uwzględni wszelkie przyszłe zmiany tego przepisu.

Oprócz publikowania na portalach państw członkowskich danych określonych powyżej, Komisja zbiera je wszystkie, wraz z odnośnikami do portali państw członkowskich, w tabeli wyników w zakresie odbudowy i zwiększania odporności. Dane te trzeba aktualizować dwa razy w roku, a Komisja podejmuje starania, aby dostosować terminy tych aktualizacji do obecnych terminów składania sprawozdań półrocznych w kwietniu i październiku. Komisja opublikuje również interaktywną mapę przedstawiającą poszczególne działania i ich lokalizację w państwach członkowskich.

ZAŁĄCZNIK I

INSTRUMENTY FINANSOWE

Zgodnie z art. 17 ust. 1 rozporządzenia w sprawie RRF inwestycje publiczne mogą obejmować „programy publiczne mające na celu zachęcanie do inwestycji prywatnych”. Zgodnie z tą logiką transfer środków pieniężnych do programu finansowego, który następnie korzysta z tych środków, aby zachęcać podmioty prywatne do inwestycji, pod pewnymi warunkami można uznać za kwalifikowalną inwestycję w ramach RRF.

Samo utworzenie takiego instrumentu finansowego uznaje się za inwestycję w ramach RRF. Dzięki temu można zapewnić, że inwestycja zostanie zakończona do końca 2026 r., zgodnie z terminem określonym w rozporządzeniu w sprawie RRF.

Państwa członkowskie mogą zdecydować o rodzaju instrumentu finansowego, jego strukturze oraz doborze podmiotów wykonawczych/podmiotów, którym powierzono wykonywanie zadań, i zachęca się je do przedyskutowania ze służbami Komisji, jakie metody będą najlepsze do zapewnienia, aby instrumenty finansowe zostały wykorzystane zgodnie z ich przeznaczeniem, uwzględniając cele działań, istniejące struktury i powiązania z działalnością partnerów.

Ogólnie rzecz biorąc, państwa członkowskie mają dwie możliwości wykorzystania instrumentów finansowych: albo poprzez przesunięcie środków z RRF do modułu InvestEU państwa członkowskiego (jako gwarancja budżetowa), albo poprzez wykorzystanie innych struktur, na przykład struktur krajowych. Warunki związane z obydwojema wariantami opisano w wytycznych dotyczących RRF ze stycznia 2021 r. i omówiono poniżej.

Wkład w moduł InvestEU państwa członkowskiego będzie wymagał zawarcia między państwem członkowskim a Komisją umowy o przyznanie wkładu. Wdrażanie gwarancji InvestEU Komisja realizuje za pośrednictwem wybranych partnerów wykonawczych.

Zachęca się państwa członkowskie do omówienia z Komisją najlepszego sposobu realizacji planowanych reform i inwestycji w ramach ich RRF. Komisja może wspierać państwa członkowskie w planowaniu, opracowywaniu i tworzeniu instrumentów finansowych, aby zapewnić równe traktowanie w ramach RRF i ochronę interesów finansowych Unii.

W odniesieniu do krajowych instrumentów finansowych można wyróżnić następujące etapy:

Etap pierwszy – przygotowanie działania: zapewnienie, aby instrumenty finansowe przyczyniały się do realizacji celów RRF, w szczególności poprzez:

- opisanie polityki inwestycyjnej, która ma być wspierana (np. dotyczącej efektywności energetycznej, sieci szerokopasmowych, cyfryzacji MŚP), określającej, w jaki sposób środki z RRF zostaną wykorzystane w ramach danego instrumentu finansowego oraz w jaki sposób jest to zgodne z zakresem i kryteriami oceny RRF, w tym opisanie przedmiotowej niedoskonałości rynku, która stwarza konieczność przeznaczenia środków publicznych na inwestycje prywatne;
- określenie instrumentu finansowego (a zwłaszcza określenie m.in. polityki w zakresie ryzyka/zwrotu pomiędzy RRF a innymi źródłami funduszy w ramach instrumentu finansowego) oraz sposobu, w jaki przyczyni się on do osiągnięcia celów RRF;
- przedstawienie szczegółowej samooceny zgodności z zasadą DNSH i koniecznych zabezpieczeń, które zapewnią przestrzeganie zasady DNSH podczas realizacji działania;
- wskazanie odpowiednich przepisów dotyczących pomocy państwa i możliwego zastosowania ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych oraz powiązanych kryteriów, które muszą być spełnione przez produkty finansowe;
- określenie jasnych kamieni milowych (związanych z utworzeniem i wdrożeniem instrumentu) i wartości docelowych (związanych z rezultatami/wynikami projektów finansowanych za pomocą instrumentu);

- określenie rodzaju udzielanego wsparcia (np. pożyczki, gwarancje, kapitał własny), docelowych beneficjentów (np. MŚP, większe przedsiębiorstwa, PPP) oraz inwestycji (np. innowacje, sieci szerokopasmowe, infrastruktura) w celu wskazania aktywów, które można inwestować;
- ustalenie harmonogramu wdrażania instrumentu finansowego (utworzenie instrumentu finansowego trwa średnio do dwóch lat), w tym inwestycji w gospodarkę realną i powiązanego wpływu;
- opisanie systemu monitorowania służącego do prowadzenia sprawozdawczości na temat wartości docelowych i kamieni milowych określonych w RRP.

Etap drugi – umowa wykonawcza z podmiotem, któremu powierzono wykonywanie zadań, odpowiedzialnym za instrument finansowy:

- aby wdrożyć instrument finansowy, należy zawrzeć umowę z partnerem wykonawczym/podmiotem, któremu powierzono wykonywanie zadań (w przypadku funduszy byłby to zarządzający funduszem w imieniu partnerów), zawierającą zobowiązania wynikające z RRP. Umowa ramowa między państwem członkowskim a podmiotami wykonawczymi/podmiotami, którym powierzono wykonywanie zadań, powinna zawierać wszystkie zobowiązania wynikające z rozporządzenia w sprawie RRF i decyzji wykonawczej Rady w sprawie RRP państwa członkowskiego, ze szczególnym uwzględnieniem zobowiązań dotyczących pomocy państwa, DNSH, audytu i kontroli, klimatu i znakowania cyfrowego oraz ewentualnych ograniczeń dotyczących beneficjentów;
- należy przestrzegać odpowiednich przepisów dotyczących pomocy państwa i zamówień publicznych;
- jeden z pierwszych kamieni milowych RRP może być związany z zawarciem między państwem członkowskim a podmiotem, któremu powierza się wykonywanie zadań, umowy wykonawczej ustanawiającej instrument finansowy lub dostosowującej instrument istniejący (zgodnie z polityką inwestycyjną uzgodnioną w RRP);
- w ramach tego pierwszego kamienia milowego RRP przy składaniu pierwszego wniosku o wypłatę środków państwo członkowskie przedstawi Komisji zasady i politykę inwestycyjną instrumentu finansowego, tak aby można było zweryfikować jego zgodność z RRP;
- wprowadzenie inwestycji do gospodarki realnej przez podmiot, któremu powierzono wykonywanie zadań, lub pośredników finansowych (np. banki komercyjne, fundusze inwestycyjne);
- wszystkie kolejne kamienie milowe będą powiązane z wprowadzeniem inwestycji do gospodarki realnej przez podmiot, któremu powierzono wykonywanie zadań, lub pośredników finansowych;
- po zakończeniu funkcjonowania instrumentu finansowego rezerwy i środki powracające, których nie wykorzystano na pokrycie strat, wrócą do państwa członkowskiego zgodnie z warunkami określonymi w polityce inwestycyjnej i strategii wyjścia dotyczącej instrumentu. Zobowiązanie będzie uwzględniało fakt, że dochody i środki powracające powinny zostać wykorzystane do celów równoważnych.

ZAŁĄCZNIK II

SZABLON ADDENDUM DO PLANU ODBUDOWY I ZWIĘKSZANIA ODPORNOŚCI

SZABLON: ADDENDUM DO PLANU ODBUDOWY I ZWIĘKSZANIA ODPORNOŚCI

Spis treści

	<i>Strona</i>
CZĘŚĆ 1:	
WPROWADZENIE DO ADDENDUM	23
1. Cel ogólny	23
2. Uzasadnienie addendum	23
CZĘŚĆ 2:	
OPIS DODANYCH I ZMIENIONYCH REFORM I INWESTYCJI	24
— <i>Zmienione komponenty:</i>	4
— <i>Całkowicie nowe komponenty:</i>	4
CZĘŚĆ 3:	
KOMPLEMENTARNOŚĆ I WDRAŻANIE PLANU	25
1. Spójność z innymi inicjatywami	6
2. Komplementarność finansowania	6
3. Skuteczne wdrażanie	6
4. Proces konsultacji z zainteresowanymi stronami	6
5. Kontrola i audyt	6
6. Komunikacja	6
CZĘŚĆ 4:	
OGÓLNA SPÓJNOŚĆ I WPLYW PLANU	26
1. Spójność:	7
2. Równość płci i równe szanse dla wszystkich:	7
3. Wzmocnienie odporności gospodarczej, społecznej i instytucjonalnej:	7
4. Porównanie z bazowym poziomem inwestycji:	7

ZASTRZEŻENIE PRAWNE

Państwa członkowskie powinny wykorzystać niniejszy szablon do sporządzenia addendów do swoich planów odbudowy i zwiększania odporności. Państwa członkowskie proszone są o przekazywanie wyłącznie informacji istotnych w kontekście proponowanych zmian do najnowszych przyjętych planów odbudowy i zwiększania odporności. Szablonu nie można odczytywać w oderwaniu od zaktualizowanych wytycznych dotyczących planów odbudowy i zwiększania odporności w kontekście REPowerEU. Niniejszy dokument stanowi jedynie szablon prezentujący, w jaki sposób należy przedstawić informacje w addendum, podczas gdy wytyczne zawierają niezbędne wskazówki w zakresie wypełniania poszczególnych sekcji. Jak przewidziano w wytycznych, zachęca się państwa członkowskie, aby przy zmianie planu opierały się na skonsolidowanym tekście ich najnowszego przyjętego planu, który powinien zawierać zmiany wprowadzone w poprzednich poprawkach do planu i być w pełni zgodny z odpowiednią decyzją wykonawczą Rady. W związku z tym wykorzystanie szablonu addendum zakłada, że państwa członkowskie wcześniej dostosowały swoje RRP do decyzji wykonawczej Rady.

W przypadku jakichkolwiek dodatkowych pytań państwa członkowskie zachęca się do skontaktowania się ze służbami Komisji.

CZĘŚĆ 1

WPROWADZENIE DO ADDENDUM

1. Cel ogólny

Państwa członkowskie powinny pokrótce opisać w tej sekcji ogólny kontekst wniosku o zmianę planu oraz, w stosownych przypadkach, znaczące zmiany w zakresie głównych wyzwań, przed którymi stanęły od czasu przedłożenia swoich najnowszych przyjętych planów odbudowy i zwiększania odporności (RRP). Powinny w szczególności krótko wyjaśnić, w jaki sposób zmieniony RRP nadal stanowi kompleksową i odpowiednio wyważoną reakcję na sytuację gospodarczą i społeczną oraz odpowiednio przyczynia się do realizacji wszystkich sześciu filarów.

2. Uzasadnienie addendum

Państwa członkowskie powinny wskazać podstawę prawną (podstawy prawne) proponowanych zmian w swoim planie oraz uzasadnienie powołania się na nią (na nie), zgodnie z wymogami odpowiedniego przepisu (odpowiednich przepisów) rozporządzenia w sprawie RRF¹. Dla każdego dodanego, zmienionego lub usuniętego działania należy podać podstawę prawną (podstawy prawne) i uzasadnienie, wybrane z poniższego wykazu.

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie RRF państwa członkowskie mogą proponować zmiany przyjętych już RRP w następujących celach:

- art. [21a] związany z rozdziałem dotyczącym REPowerEU: w odniesieniu do rozdziału dotyczącego REPowerEU należy skorzystać ze specjalnego szablonu,
- art. [7]: zmiana planu towarzysząca nowemu lub dodatkowemu przesunięciu 5 % zasobów z programów objętych zarządzaniem dzielonym,
- art. [21 ust. 1]: zmiana lub przedstawienie nowego planu w przypadku, w którym realizacja planu, w tym jego kamieni milowych i wartości docelowych, nie jest już możliwa – całkowicie lub częściowo – z uwagi na obiektywne okoliczności. Obejmuje to sytuacje, w których znaleziono lepsze rozwiązanie lub niektóre wymogi dotyczące kamienia milowego, wartości docelowej lub opisu działania są niepotrzebnie szczegółowe lub powodują nieuzasadnione obciążenie administracyjne, ponieważ nie przyczyniają się do osiągnięcia celów działania.
- art. [21 ust. 1a]: zmiana mająca na celu skorzystanie z przewidzianej w art. 7 ust. 3 możliwości włączenia do planu działań wspierających realizację celów Platformy na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy (STEP).

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie STEP (art. 4) podczas uzupełniania swoich planów odbudowy i zwiększania odporności państwa członkowskie powinny uznać za priorytetowe projekty, którym przyznano pieczęć suwerenności. Państwa członkowskie powinny również krótko wyjaśnić, w jaki sposób zastosowały się do tego przepisu. W szczególności w przypadku gdy państwa członkowskie nie uwzględniły projektów, którym przyznano pieczęć STEP (pieczęć suwerenności), powinny krótko to uzasadnić.

CZĘŚĆ 2

OPIS DODANYCH I ZMIENIONYCH REFORM I INWESTYCJI

Sekcja ta obejmuje zmiany komponentów, które dodano do planu odbudowy i zwiększania odporności opartego na obecnie obowiązującej decyzji wykonawczej Rady, lub w tym planie zmieniono. W ramach tych komponentów należy uwzględnić jedynie reformy i inwestycje, które dodano, usunięto lub zmieniono. Przyjmuje się, że wszystkie komponenty najnowszego przyjętego planu nieujęte w tej sekcji pozostają niezmienione.

- **Zmienione komponenty:** w przypadku każdego zmienionego komponentu należy podać informacje dotyczące wyłącznie tych podsekcji wyżej wymienionego szablonu, które zmieniono, usunięto lub dodano do planu zatwierdzonego decyzją wykonawczą Rady. Przyjmuje się, że wszystkie pozostałe podsekcje pozostają niezmienione. Należy również wskazać numer referencyjny w systemie FENIX każdego zmienionego komponentu wymienionego w niniejszym addendum. Należy wyraźnie wskazać, czy zmienia się opis komponentu.
- **Całkowicie nowe komponenty:** w przypadku każdego całkowicie nowego komponentu należy zachować zgodność ze strukturą określoną w części 2 szablonu dostarczonego przez Komisję w styczniu 2021 r. oraz uwzględnić wytyczne Komisji dotyczące planów odbudowy i zwiększania odporności w kontekście REPowerEU. w przypadku rozdziału dotyczącego REPowerEU należy skorzystać ze specjalnego szablonu, wypełnić go, a następnie wstawić go w tym miejscu.

Tabela 1

W odniesieniu do każdego zmienionego komponentu państwa członkowskie proszone są o wypełnienie poniższej tabeli podsumowującej.

Nazwa zmienionego komponentu	
Odniesienie do decyzji wykonawczej Rady dotyczącej inwestycji/reformy	
Nazwa inwestycji/reformy	
Rodzaj zmiany w planie zatwierdzonym decyzją wykonawczą Rady	[Dodanie/usunięcie/zmiana]
Podstawa prawna zmiany (należy wybrać co najmniej jedną)	☐ Art. 21 ust. 1 – zmiana z uwagi na obiektywne okoliczności ☐ Art. 21a – bezzwrotne wsparcie finansowe na rzecz REPowerEU (dochody z systemu handlu emisjami) ☐ Art. 21(1a) – zmiana mająca na celu przeniesienie środków do modułu państwa członkowskiego w ramach InvestEU, aby uwzględnić działania wspierające realizację celów STEP ☐ Żadne z powyższych, korekta błędu pisarskiego
Zmienione elementy (wyłącznie w przypadku zmiany działań)	☐ Opis komponentu/działania ☐ Kamienie milowe i wartości docelowe ☐ Szacowany koszt ☐ Uwzględnienie kwestii ekologicznych i cyfrowych (potencjalnie istotne w wyniku istotnej zmiany działania bazowego) ☐ Samoocena zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”

Proponowane zmiany:

W przypadku każdej nowej reformy i inwestycji należy postępować zgodnie z instrukcjami zawartymi w pierwotnym szablonie RRP ze stycznia 2021 r.

Każdą usuniętą reformę i inwestycję należy uzasadnić poprzez wskazanie podstawy prawnej zmiany oraz wyjaśnienie, w jaki sposób ogólny wpływ i spójność komponentu zostaną zachowane.

W przypadku każdej zmienionej reformy i inwestycji należy podać następujące informacje w tabeli 2 poniżej:

- opis i uzasadnienie zmiany (zmian) działania, w stosownych przypadkach, w odniesieniu np. do jego charakteru, celu i rozmiaru, jak również przewidywany wpływ zmiany (zmian) na zakres działania, jego harmonogram i kluczowe rezultaty;

- zmienione opisy komponentów (w stosownych przypadkach) i działania oraz ich porównanie z opisami zawartymi w załączniku do najnowszej przyjętej decyzji wykonawczej Rady;
- porównanie proponowanej zmiany (proponowanych zmian) kamieni milowych lub wartości docelowych z informacjami zawartymi w załączniku do najnowszej przyjętej decyzji wykonawczej Rady;
- proponowane zmiany szacowanych kosztów, w stosownych przypadkach, zgodnie z instrukcjami zawartymi w szablonie Komisji ze stycznia 2021 r. oraz z wytycznymi Komisji z maja 2024 r.;
- proponowane zmiany znakowania ekologicznego lub cyfrowego, w stosownych przypadkach, zgodnie z instrukcjami zawartymi w wytycznych Komisji ze stycznia 2021 r.⁵;
- proponowane zmiany samooceny zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód” zgodnie z instrukcjami zawartymi w zawiadomieniu Komisji z lutego 2023 r., zawierające, w stosownych przypadkach, ilościowe oszacowanie wpływu działań na środowisko⁶.

Państwa członkowskie powinny również uwzględnić w poniższej tabeli 2 następujące elementy, **jeżeli zmiany działania ich dotyczą**:

- projekty transgraniczne i dotyczące wielu krajów,
- pomoc państwa,
- otwarta strategiczna autonomia.

Tabela 2

Państwa członkowskie proszone są o zebranie w tej tabeli opisów działań zmienionych w tej sekcji zgodnie z powyższymi instrukcjami. W przypadku nowych działań państwa członkowskie proszone są o zastosowanie formatu pierwotnego szablonu z 2021 r.⁷.

Nazwa działania oraz numer referencyjny decyzji wykonawczej Rady, która go dotyczy		
Opis i uzasadnienie zmiany		
Zmienione elementy	Obowiązująca wersja	Zmieniona wersja
Opis komponentu lub działania		
Kamienie milowe i wartości docelowe		
Szacowany koszt		
Znakowanie ekologiczne i cyfrowe		
Samoocena zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”		

CZĘŚĆ 3

KOMPLEMENTARNOŚĆ I WDRAŻANIE PLANU

Państwa członkowskie powinny wyjaśnić, w jaki sposób w addendum zapewniono następujące elementy, zgodnie z tymi samymi sekcjami, które przewidziano w pierwotnym szablonie RRP⁸:

1. Spójność z innymi inicjatywami
2. Komplementarność finansowania
3. Skuteczne wdrażanie
4. Proces konsultacji z zainteresowanymi stronami
5. Kontrola i audyt
6. Komunikacja

Jeżeli **nie trzeba wprowadzać zmian** do najnowszego przyjętego planu państwa członkowskie mogą po prostu zaznaczyć, że wcześniejsze wskazania pozostają niezmienione.

CZEŚĆ 4

OGÓLNA SPÓJNOŚĆ I WPŁYW PLANU

Państwa członkowskie powinny wyjaśnić, w jaki sposób w *addendum* zapewniono następujące elementy, zgodnie z tymi samymi sekcjami, które przewidziano w pierwotnym szablonie planu odbudowy i zwiększania odporności⁹. W przypadku braku istotnych zmian pierwotnego/najnowszego przyjętego planu w odniesieniu do jednego lub kilku z poniższych elementów, państwa członkowskie mogą po prostu zaznaczyć, że wcześniejsze wskazania pozostają niezmienione i odnieść się do odpowiednich sekcji pierwotnego/najnowszego przyjętego planu.

1. **Spójność:** państwa członkowskie powinny wykazać, w jaki sposób zmiany przyczyniają się do zachowania lub poprawy zarówno spójności i powiązań wewnątrz komponentów planu i pomiędzy nimi, jak i spójności całego planu, w szczególności między aspektami dotyczącymi reform i inwestycji.
2. **Równość płci i równe szanse dla wszystkich:** państwa członkowskie powinny opisać, w jaki sposób zmiany w ich planie przyczyniają się do przezwyciężenia istniejących krajowych wyzwań w zakresie równości płci i równych szans dla wszystkich, niezależnie od płci, pochodzenia rasowego lub etnicznego, religii lub przekonań, niepełnosprawności, wieku lub orientacji seksualnej, zgodnie z zasadami 2 i 3 Europejskiego filaru praw socjalnych i na podstawie tablicy wskaźników społecznych.
3. **Wzmocnienie odporności gospodarczej, społecznej i instytucjonalnej:** zgodnie z tą samą sekcją przewidzianą w szablonie pierwotnego planu państwa członkowskie powinny przedstawić sprawozdanie dotyczące makroekonomicznych, społecznych i instytucjonalnych skutków zmienionego planu w zakresie, w jakim zmiany w RRP są znaczące w porównaniu z przyjętym już RRP (perspektywy oraz skutki makroekonomiczne i społeczne, metodyka, zrównoważenie, spójność społeczna i terytorialna). Państwa członkowskie powinny wypełnić odpowiedni wzór tabeli Excel dostarczony przez Komisję.
4. **Porównanie z bazowym poziomem inwestycji:** państwa członkowskie poproszono już o dostarczenie tych informacji przy pierwszym przedkładaniu planu. Aktualizacja takiej sekcji byłaby uzasadniona jedynie w przypadku większych *addendów*, na przykład gdy włączono rozdział dotyczący REPowerEU.

ZAŁĄCZNIK III

SZABLON ROZDZIAŁU DOTYCZĄCEGO REPOWEREU

Szablon rozdziału dotyczącego REPowerEU pozostaje niezmienny: zob. zawiadomienie Komisji „Wytyczne dotyczące planów odbudowy i zwiększania odporności w kontekście REPowerEU”, 2023/C 80/01.

ZAŁĄCZNIK IV

ZMNIEJSZENIE WSPARCIA I ODZYSKANIE ŚRODKÓW W RAMACH INSTRUMENTU NA RZECZ ODBUDOWY I ZWIĘKSZANIA ODPORNOŚCI**1. Wprowadzenie**

Rozporządzenie (UE) 2021/241 („rozporządzenie w sprawie RRF”) zawiera szereg przepisów dotyczących zmniejszenia wsparcia lub odzyskania środków. Zgodnie z art. 24 ust. 8 rozporządzenia w sprawie RRF Komisja zmniejsza wkład finansowy lub pożyczkę w przypadkach, gdy po przyjęciu decyzji o zawieszeniu na podstawie art. 24 ust. 6 rozporządzenia w sprawie RRF, w której stwierdza się, że kamienie milowe i wartości docelowe określone w decyzji wykonawczej Rady nie zostały osiągnięte w zadowalający sposób, państwo członkowskie nie podejmie koniecznych środków w terminie sześciu miesięcy od tej decyzji. Ponadto w art. 22 ust. 5 rozporządzenia w sprawie RRF zawarto wymóg, aby w umowie w sprawie finansowania i umowie pożyczki przewidziano prawo Komisji „do proporcjonalnego zmniejszenia wsparcia w ramach Instrumentu oraz odzyskania kwot należnych budżetowi Unii lub zwrócenia się o przedterminową spłatę pożyczki w przypadkach nadużyć finansowych, korupcji i konfliktów interesów naruszających interesy finansowe Unii, które to przypadki nie zostały skorygowane przez państwa członkowskie, lub w przypadkach poważnego naruszenia obowiązku wynikającego z takich umów”⁽¹⁾. Oprócz tego prawa umowa w sprawie finansowania wyraźnie stanowi, że zmniejszenie wsparcia i, w razie potrzeby, odzyskanie środków może mieć miejsce w przypadku, gdy „informacje i uzasadnienie leżące u podstaw wniosku o płatność okazały się nieprawidłowe”⁽²⁾. Z kolei umowa pożyczki wyraźnie stanowi, że w takich okolicznościach Komisja może zadeklarować, że pozostające do spłaty kwoty stają się natychmiastowo wymagalne i płatne, lub anulować niewykorzystane kwoty⁽³⁾.

W niniejszej nocie przedstawiono ramy stosowania tych przepisów⁽⁴⁾. Ramy te mogą zostać zmienione na podstawie doświadczeń w ich stosowaniu.

2. Podstawy zmniejszenia wsparcia i odzyskania środków

W ramach prawnych Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności przewidziano trzy odrębne sytuacje, w których Komisja może zmniejszyć wsparcie lub odzyskać środki⁽⁵⁾:

- 1) w przypadkach nadużyć finansowych, korupcji i konfliktu interesów, które naruszają interesy finansowe Unii i nie zostały skorygowane przez państwo członkowskie;
- 2) w przypadkach poważnego naruszenia zobowiązania wynikającego z umowy w sprawie finansowania lub umowy pożyczki⁽⁶⁾. Oznacza to naruszenie przez państwo członkowskie szczególnych obowiązków wynikających z umowy w sprawie finansowania lub umowy pożyczki, które w istotny sposób negatywnie wpływa na prawa Komisji lub na właściwe wdrażanie środków finansowych Unii⁽⁷⁾. W szczególności ogranicza się to do obowiązków przewidzianych w artykułach dotyczących: (i) odpowiedzialności państwa członkowskiego, w tym za zapewnienie, aby nie dochodziło do podwójnego finansowania⁽⁸⁾; (ii) płatności zaliczkowych⁽⁹⁾; (iii) publikowania informacji, zapewniania widocz-

⁽¹⁾ Prawo to znajduje odzwierciedlenie w art. 19 umowy w sprawie finansowania i w art. 22 umowy pożyczki.

⁽²⁾ Art. 19 ust. 2 lit. a) umowy w sprawie finansowania.

⁽³⁾ Art. 22 ust. 2 lit. a) umowy pożyczki.

⁽⁴⁾ Zgodnie z art. 13 umowy w sprawie finansowania i art. 23 umowy pożyczki żadne z postanowień tych ram, które opierają się na innych postanowieniach umowy w sprawie finansowania i umowy pożyczki, „nie może być interpretowane jako uniemożliwiające przyjęcie sankcji administracyjnych (takich jak kary finansowe) lub innych środków prawa publicznego, dodatkowo lub jako alternatywa dla środków przewidzianych w (...)umowie (zob. na przykład art. 135–145 rozporządzenia finansowego oraz art. 4 i 7 rozporządzenia 2988/95)”. Obejmuje to stosowanie art. 131 ust. 3 rozporządzenia (UE, Euratom) 2018/1046 („rozporządzenie finansowe”).

⁽⁵⁾ Na potrzeby czytelności stosuje się termin „zmniejszenie wsparcia i odzyskanie środków”, który jest zgodny z terminologią umowy w sprawie finansowania. O ile nie wskazano inaczej, należy uznać, że ma to również zastosowanie do deklaracji, że kwoty pozostające do spłaty stają się natychmiastowo wymagalne i płatne, lub do anulowania niewykorzystanych kwot na podstawie umowy pożyczki.

⁽⁶⁾ Zdanie to pozostaje bez uszczerbku dla praw Komisji w przypadku zwykłego „naruszenia” postanowień umowy w sprawie finansowania lub umowy pożyczki, w tym wynikającego z umowy pożyczki prawa Komisji (i) do zawieszenia w takich okolicznościach niewykorzystanych rat zgodnie z art. 13 lub (ii) do uznania pozostającej do spłaty kwoty głównej pożyczki za natychmiastowo wymagalną i płatną, wraz z naliczonymi odsetkami, lub do anulowania niewykorzystanych rat pożyczki w przypadku niewykonania zobowiązania zgodnie z art. 15. Ponadto zdanie to pozostaje bez uszczerbku dla praw Komisji zgodnie z art. 13 umowy w sprawie finansowania i art. 23 umowy pożyczki dotyczących przyjmowania sankcji administracyjnych (takich jak kary finansowe) lub innych środków prawa publicznego, dodatkowo lub jako alternatywa dla zmniejszenia wsparcia lub odzyskania środków.

⁽⁷⁾ Art. 3 ust. 15 umowy w sprawie finansowania i art. 4 ust. 45 umowy pożyczki.

⁽⁸⁾ Art. 4 umowy w sprawie finansowania i art. 5 umowy pożyczki.

⁽⁹⁾ Art. 5 umowy w sprawie finansowania i art. 6 umowy pożyczki.

ności finansowania unijnego i prawa korzystania ⁽¹⁰⁾; (iv) ochrony interesów finansowych Unii ⁽¹¹⁾ oraz (v) weryfikacji i kontroli przeprowadzanych przez Komisję, Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF), Europejski Trybunał Obrachunkowy (ETO) i Prokuraturę Europejską (EPPO) ⁽¹²⁾;

- 3) w przypadkach, w których stwierdzono, że informacje i uzasadnienie leżące u podstaw wniosku o płatność są nieprawidłowe.

Uwagi dotyczące tych trzech podstaw zmniejszenia wsparcia i odzyskania środków wyjaśniono w sekcjach 3, 4 i 5.

Ponadto w ramach prawnych Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności przewidziano jeszcze jedną podstawę zmniejszenia przez Komisję wsparcia (lecz nie odzyskania środków), w przypadku gdy w terminie sześciu miesięcy od przyjęcia decyzji o zawieszeniu państwo członkowskie nie podjęło środków koniecznych, aby Komisja mogła uznać, że odpowiednie kamienie milowe lub wartości docelowe osiągnięto w zadowalający sposób. Uwagi dotyczące tej podstawy zmniejszenia wsparcia przedstawiono w sekcji 6.

3. Sposób określania podstaw zmniejszenia wsparcia lub odzyskania środków

Zgodnie z warunkami umowy w sprawie finansowania i umowy pożyczki odzyskanie środków lub zmniejszenie wsparcia może nastąpić w wyniku weryfikacji, przeglądu, kontroli lub audytu przeprowadzonych przez Komisję ⁽¹³⁾.

- Jeśli w trakcie weryfikacji, przeglądu, kontroli lub audytu Komisja dowie się o istnieniu podstawy zmniejszenia wsparcia lub odzyskania środków, uwzględni tę kwestię w sprawozdaniu z odnośnego procesu.
- Jeśli Komisja dowie się o istnieniu podstawy zmniejszenia wsparcia lub odzyskania środków niezależnie od trwającej weryfikacji lub kontroli, trwającego przeglądu lub audytu, Komisja wszczyna przegląd lub audyt w celu zbadania tej podstawy. Komisja może dowiedzieć się o takiej podstawie z innych źródeł (np. w ramach europejskiego semestru, od krajowych organów audytowych lub z informacji otrzymanych od zainteresowanych stron).

Zgodnie z art. 12 ust. 7 umowy w sprawie finansowania i art. 21 ust. 7 umowy pożyczki w przypadku audytów lub przeglądów prowadzonych przez Komisję ⁽¹⁴⁾ sporządza się sprawozdanie wstępne na podstawie poczynionych ustaleń. Po formalnym otrzymaniu sprawozdania państwo członkowskie ma miesiąc na przedstawienie swoich uwag ⁽¹⁵⁾.

W ciągu 60 dni kalendarzowych od upływu terminu na przedstawienie uwag Komisja przesyła państwu członkowskiemu sprawozdanie końcowe dotyczące podstaw zmniejszenia wsparcia lub odzyskania środków ⁽¹⁶⁾. Na podstawie tych ostatecznych ustaleń Komisja może wdrożyć środki, które uzna za niezbędne, w tym, jeżeli stwierdzeni istnienie stosownych podstaw, dokonać zmniejszenia wsparcia lub odzyskania środków ⁽¹⁷⁾.

4. Określenie kwoty, która ma zostać zmniejszona lub odzyskana

Jeżeli Komisja uzna, że istnieją podstawy zmniejszenia wsparcia lub odzyskania środków, należy określić kwotę, która ma zostać zmniejszona lub odzyskana.

Art. 22 ust. 5 akapit drugi rozporządzenia w sprawie RRF stanowi: „Podejmując decyzję w sprawie kwoty odzyskiwanych środków i zmniejszenia wsparcia lub kwoty podlegającej przedterminowej spłacie, Komisja przestrzega zasady proporcjonalności i uwzględnia wagę nadużycia finansowego, korupcji i konfliktów interesów naruszających interesy finansowe Unii lub też wagę naruszenia obowiązku”. W umowie w sprawie finansowania i umowie pożyczki określono różne podstawy zmniejszenia wsparcia i odzyskania środków oraz sposób dokonywania stosownych obliczeń.

⁽¹⁰⁾ Art. 10 umowy w sprawie finansowania i art. 19 umowy pożyczki.

⁽¹¹⁾ Art. 11 umowy w sprawie finansowania i art. 20 umowy pożyczki.

⁽¹²⁾ Art. 12 umowy w sprawie finansowania i art. 21 umowy pożyczki.

⁽¹³⁾ Art. 12 ust. 8, art. 19 i 20 umowy w sprawie finansowania oraz art. 21 i 22 umowy pożyczki.

⁽¹⁴⁾ Proces ten nie ma zastosowania do weryfikacji ani kontroli.

⁽¹⁵⁾ Art. 15 umowy w sprawie finansowania i art. 25 umowy pożyczki.

⁽¹⁶⁾ Art. 12 ust. 7 umowy w sprawie finansowania i art. 21 ust. 7 umowy pożyczki.

⁽¹⁷⁾ Art. 12 ust. 8 umowy w sprawie finansowania i art. 21 ust. 8 umowy pożyczki.

4.1. *W przypadkach nadużyć finansowych, korupcji i konfliktu interesów naruszających interesy finansowe Unii, które to przypadki nie zostały skorygowane przez państwa członkowskie*

Zgodnie z art. 19 ust. 2 lit. a) umowy w sprawie finansowania i art. 22 ust. 2 lit. a) umowy pożyczki w przypadkach nadużyć finansowych, korupcji i konfliktu interesów naruszających interesy finansowe Unii, które to przypadki nie zostały skorygowane przez państwo członkowskie, kwota zmniejszenia wsparcia odpowiada kwocie, której dotyczy nieprawidłowość. Z zastrzeżeniem ustaleń przedstawionych poniżej w sekcji 4.4 jest to kwota, na którą opiewa umowa lub zamówienie, w przypadku których doszło do nadużycia finansowego, korupcji lub konfliktu interesów naruszających interesy finansowe Unii.

4.2. *W przypadkach poważnego naruszenia zobowiązania wynikającego z umowy w sprawie finansowania lub umowy pożyczki*

Zgodnie z art. 19 ust. 2 lit. b) umowy w sprawie finansowania i art. 22 ust. 2 lit. b) umowy pożyczki:

- W przypadku poważnego naruszenia obowiązków innych niż określone w art. 4 ust. 2 lub art. 11 ust. 1 umowy w sprawie finansowania kwotę, która ma zostać zmniejszona i w stosownych przypadkach odzyskana zgodnie z umową w sprawie finansowania lub umową pożyczki, ustala się z uwzględnieniem częstotliwości i zakresu takiego poważnego naruszenia obowiązków.
- W przypadku poważnego naruszenia obowiązków określonych w art. 4 ust. 2 umowy w sprawie finansowania lub art. 5 ust. 2 umowy pożyczki, które dotyczą zobowiązania państwa członkowskiego do zapewnienia, aby nie dochodziło do podwójnego finansowania, kwota, która ma zostać zmniejszona i w stosownych przypadkach odzyskana, odpowiada kwocie, której dotyczy nieprawidłowość. Jest to kwota, na którą opiewa umowa lub zamówienie, w przypadku których doszło do podwójnego finansowania.
- W przypadku poważnego naruszenia obowiązków określonych w art. 11 ust. 1 umowy w sprawie finansowania lub art. 20 ust. 1 umowy pożyczki, które obejmują obowiązki dotyczące systemu kontroli państwa członkowskiego, kwotę, która ma zostać zmniejszona i w stosownych przypadkach odzyskana, ustala się w następujący sposób:
 - w przypadku gdy uchybienie jest na tyle fundamentalne, częste lub rozpowszechnione, że oznacza całkowitą niewydolność systemu, która zagraża prawidłowemu wykorzystaniu wszystkich wydatków, stosuje się ryczałtową stawkę zmniejszenia wkładu finansowego lub pożyczki o 100 %;
 - w przypadku gdy uchybienie jest na tyle częste i rozpowszechnione, że oznacza niezwykle poważną niewydolność systemu, która zagraża prawidłowemu wykorzystaniu bardzo dużej części wydatków, stosuje się ryczałtową stawkę zmniejszenia wkładu finansowego lub pożyczki o 25 %;
 - w przypadku gdy uchybienie wynika z niepełnego funkcjonowania systemu lub jego funkcjonowania na tyle nieprawidłowo lub nieregularnie, że zagraża prawidłowemu wykorzystaniu dużej części wydatków, stosuje się ryczałtową stawkę zmniejszenia wkładu finansowego lub pożyczki o 10 %;
 - w przypadku gdy uchybienie wynika z faktu, że system funkcjonuje, ale nie tak spójnie, systematycznie i skrupulatnie, jak jest to wymagane, przez co zagraża prawidłowemu wykorzystaniu dużej części wydatków, stosuje się ryczałtową stawkę zmniejszenia wkładu finansowego lub pożyczki o 5 %.

W art. 22 ust. 5 rozporządzenia w sprawie RRF oraz w art. 19 ust. 1 umowy w sprawie finansowania i art. 22 ust. 1 umowy pożyczki przewidziano prawo Komisji do zmniejszenia wsparcia finansowego. W przypadku poważnego naruszenia obowiązków Komisja będzie korzystać z tego prawa tak długo, jak długo utrzymywać się będzie ryzyko dla interesów finansowych Unii. Jeżeli przed obliczeniem kwoty zmniejszenia lub odzyskania państwo członkowskie usunie to poważne naruszenie tak, aby prawa Komisji lub właściwe wykonywanie środków finansowych Unii na podstawie odpowiednich postanowień umowy w sprawie finansowania lub umowy pożyczki nie były już naruszane w istotny sposób, a wszelkie istotne skutki tego poważnego naruszenia zostaną odpowiednio usunięte, nie dojdzie do zmniejszenia ani odzyskania środków. Komisja może opóźnić podjęcie decyzji w sprawie zmniejszenia wsparcia lub odzyskania środków, jeżeli państwo członkowskie przyjęło ustalenia z audytu i uzgodniło rozsądny termin usunięcia naruszenia.

4.3. W przypadkach stwierdzenia, że informacje i uzasadnienie leżące u podstaw wniosku o płatność są nieprawidłowe

Zgodnie z art. 19 ust. 2 lit. a) umowy w sprawie finansowania i art. 22 ust. 2 lit. a) umowy pożyczki, jeżeli okaże się, że informacje i uzasadnienie leżące u podstaw wniosku o płatność są nieprawidłowe, kwota zmniejszenia odpowiada kwocie, której dotyczy nieprawidłowość. Jest to kwota, którą państwo członkowskie „błędnie” otrzymało i, z zastrzeżeniem ustaleń przedstawionych poniżej w sekcji 4.4, oblicza się ją zgodnie z metodyką określania zawieszenia płatności na podstawie rozporządzenia ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, określoną w załączniku II do komunikatu „Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności: dwa lata później – Wyjątkowy instrument leżący u podstaw zielonej i cyfrowej transformacji UE” z dnia 21 lutego 2023 r. ⁽¹⁸⁾. W tym względzie nieprawidłowe informacje lub uzasadnienie leżące u podstaw wniosku o płatność, które nie mają wpływu na osiągnięcie w zadowalający sposób odpowiedniego kamienia milowego lub odpowiedniej wartości docelowej, nie mają wpływu na tę kwotę.

4.4. Uwagi dotyczące „kwoty, której dotyczy nieprawidłowość”

Zgodnie z zasadą proporcjonalności, przy ocenie kwoty, która ma zostać zmniejszona lub odzyskana, Komisja obliczy kwotę, której dotyczy nieprawidłowość. Konkretnie oznacza to, że:

- Jeżeli państwo członkowskie częściowo skorygowało przypadki nadużyć finansowych, korupcji i konfliktów interesów naruszające interesy finansowe Unii, kwota, której dotyczy nieprawidłowość, stanowi pozostałą kwotę, na którą opiewa umowa lub zamówienie, w odniesieniu do których doszło do nadużyć finansowych, korupcji lub konfliktów interesów naruszających interesy finansowe Unii, które to przypadki nie zostały skorygowane przez państwo członkowskie.
- Niezależnie od zidentyfikowania nieprawidłowych informacji lub uzasadnień leżących u podstaw wniosku o płatność, które w chwili oceny miałyby wpływ na osiągnięcie w zadowalający sposób odpowiedniego kamienia milowego lub odpowiedniej wartości docelowej, jeżeli na chwilę oceny kwoty, która ma zostać zmniejszona lub odzyskana, dany kamień milowy lub dana wartość docelowa zostaną osiągnięte w zadowalający sposób, nie dojdzie do zmniejszenia ani odzyskania kwoty.

5. Skutki decyzji o odzyskaniu środków od państwa członkowskiego

Na podstawie ostatecznych ustaleń Komisji z weryfikacji, przeglądu, kontroli lub audytu, po stwierdzeniu konieczności zmniejszenia wsparcia lub odzyskania środków i ustaleniu odpowiedniej kwoty Komisja poinformuje o tym państwo członkowskie na piśmie, z prośbą o przedstawienie uwag. Od formalnego otrzymania tego pisma państwo członkowskie będzie miało dwa miesiące na przedstawienie swoich uwag końcowych ⁽¹⁹⁾.

Do zmniejszenia wsparcia lub odzyskania środków dochodzi dopiero wówczas, gdy po otrzymaniu uwag państwa członkowskiego Komisja nadal uważa, że istnieje potrzeba dokonania takiego zmniejszenia wsparcia lub odzyskania środków. Kwota zmniejszenia lub odzyskania zostaje wówczas ponownie obliczona zgodnie z sekcją 4, z uwzględnieniem wszelkich uwag państwa członkowskiego, które mogą mieć wpływ na tę kwotę. Zmniejszenie wsparcia lub odzyskanie środków zostanie określone w specjalnej decyzji Komisji skierowanej do państwa członkowskiego, co będzie się wiązało z koniecznością przeprowadzenia konsultacji między służbami i procedury kolegium.

Co do zasady Komisja obniży przyszłe raty („potrącenie”), a obniżka ta będzie miała zastosowanie od kolejnej raty. Jeżeli jednak nie ma już kolejnych rat lub jeżeli państwo członkowskie nie przedłoży już więcej wniosków o płatność, Komisja, zgodnie z art. 20 ust. 2 umowy w sprawie finansowania, wystosuje notę debetową w celu odzyskania zaległych kwot lub, zgodnie z art. 22 umowy pożyczki, zadeklaruje kwotę wypłaconej pożyczki jako natychmiastowo wymagalną i płatną. Zgodnie z art. 22 ust. 3 umowy pożyczki, jeżeli kwota niespłaconych rat pożyczki zostanie uznana za wymagalną i płatną zgodnie z art. 22 umowy pożyczki, państwo członkowskie będzie również zobowiązane do zwrotu wszystkich kosztów, wydatków i kosztów z tytułu opłat oraz do zapłaty odsetek za zwłokę zgodnie z art. 11 ust. 4 umowy pożyczki.

⁽¹⁸⁾ https://commission.europa.eu/system/files/2023-02/COM_2023_99_1_EN.pdf. Aby skorygować „nieprawidłowo” otrzymaną kwotę, wartość jednostkową stosowaną jako podstawę tej metodyki określa się na podstawie decyzji wykonawczej Rady, która obowiązywała w momencie wypłaty odpowiedniej raty.

⁽¹⁹⁾ Art. 15 umowy w sprawie finansowania i art. 25 umowy pożyczki.

6. Zmniejszenie wsparcia zgodnie z art. 24 ust. 8 rozporządzenia w sprawie RRF

Jeżeli w terminie sześciu miesięcy od przyjęcia decyzji o zawieszeniu państwo członkowskie nie podejmie środków koniecznych, aby Komisja mogła uznać, że odpowiednie kamienie milowe lub wartości docelowe osiągnięto w zadowalający sposób, Komisja zmniejszy wsparcie zgodnie z art. 24 ust. 8 rozporządzenia w sprawie RRF. Kwotę zmniejszenia oblicza się zgodnie z metodyką określania zawieszenia płatności na podstawie rozporządzenia ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, określoną w załączniku II do komunikatu „Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności: dwa lata później – Wyjątkowy instrument leżący u podstaw zielonej i cyfrowej transformacji UE” z dnia 21 lutego 2023 r. Aby w stosownych przypadkach zapewnić zgodność z decyzją o zawieszeniu, jako podstawę tej metodyki stosuje się wartości jednostkowe określone w decyzji o zawieszeniu.
